Universitat Autònoma de Barcelona

TREBALL DE FINAL DE GRAU

AUTORA: Mar Las Heras Casas

LA RELACIÓ FAMÍLIA-CENTRE EDUCATIU A L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA: ESTUDI DE CAS EN UN INSTITUT PÚBLIC DE BARCELONA

1 de juny de 2026

GRAU EN PEDAGOGIA

TUTORA: Patricia Olmos Rueda (Departament de Pedagogia Aplicada)

AGRAÏMENTS

Ha estat molt especial poder fer aquesta recerca al meu institut, un lloc que ha format part d'una etapa molt important de la meva vida.

Vull donar les gràcies a l'equip directiu per haver-me donat l'oportunitat de dur a terme aquest treball i per haver-me facilitat l'accés al centre per fer les entrevistes als professors i professores que vaig tenir com a alumna i que, d'una manera o altra, han contribuït al meu aprenentatge i al meu creixement personal.

Moltes gràcies a tots i totes per la vostra ajuda i col·laboració!

RESUM

La relació entre les famílies i el centre educatiu és un element clau per afavorir el desenvolupament integral i l'èxit educatiu de l'alumnat. Aquest treball analitza com es construeix aquesta relació durant les etapes d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i Batxillerat en un institut públic de Barcelona, a partir de la percepció del professorat i de les famílies.

La recerca s'ha desenvolupat mitjançant una metodologia qualitativa basada en un estudi de cas. S'han realitzat entrevistes semiestructurades a membres de l'equip directiu i del professorat, així com un grup focal amb famílies vinculades a l'AFA i al Consell Escolar.

Els resultats mostren que la comunicació entre les famílies i el centre és valorada positivament i que la figura del tutor o tutora té un paper central en aquesta relació. Tanmateix, la comunicació continua sent principalment informativa i reactiva, mentre que la participació familiar en els espais formals del centre és limitada i condicionada per factors socials, laborals i culturals. Finalment, es destaca la necessitat de reforçar l'acció tutorial i impulsar estratègies més inclusives que afavoreixin la participació de totes les famílies.

Paraules clau: relació família-centre, participació familiar, educació secundària, acció tutorial, corresponsabilitat educativa.

RESUMEN

La relación entre las familias y el centro educativo es un elemento clave para favorecer el desarrollo integral y el éxito educativo del alumnado. Este trabajo analiza cómo se construye dicha relación durante las etapas de Educación Secundaria Obligatoria (ESO) y Bachillerato en un instituto público de Barcelona, a partir de la percepción del profesorado y de las familias.

La investigación se ha desarrollado mediante una metodología cualitativa basada en un estudio de caso. Se realizaron entrevistas semiestructuradas a miembros del equipo directivo y del profesorado, así como un grupo focal con familias vinculadas a la Asociación de Familias de Alumnos (AFA) y al Consejo Escolar.

Los resultados muestran que la comunicación entre las familias y el centro es valorada positivamente y que la figura del tutor o tutora desempeña un papel central en esta relación. Sin embargo, la comunicación continúa siendo principalmente informativa y reactiva, mientras que la participación familiar en los espacios formales del centro es limitada y está condicionada por factores sociales,

laborales y culturales. Finalmente, se destaca la necesidad de reforzar la acción tutorial e impulsar estrategias más inclusivas que favorezcan la participación de todas las familias.

Palabras clave: relación familia-centro, participación familiar, educación secundaria, acción tutorial, corresponsabilidad educativa.

ABSTRACT

The relationship between families and schools is a key factor in supporting students' development and educational success. This study analyses how this relationship is built during Compulsory Secondary Education and Upper Secondary Education in a public secondary school in Barcelona, from the perspectives of teachers and families.

The research was conducted through a qualitative case study. Data were collected through semi-structured interviews with members of the school management team and teaching staff, as well as a focus group with families involved in the Parents' Association and the School Council.

The findings show that communication between families and the school is positively valued and that tutors play a central role in this relationship. However, communication remains mainly informative and reactive, while family participation in formal school structures is limited and influenced by social, cultural and employment-related factors. The study highlights the need to strengthen tutorial action and promote more inclusive strategies to encourage the participation of all families.

Keywords: family-school relationship, family involvement, secondary education, tutorial action, shared educational responsibility.

ÍNDEX

1. Justificació.....1
2. Objectius.....2
3. Marc teòric.....3
3.1. La família com a primer agent socialitzador.....3
3.2. El centre educatiu com a institució educadora.....4
3.3. La importància de la relació entre la família i el centre educatiu a l'ESO.....4
3.4. L'acció tutorial compartida.....5
3.5. La participació familiar en el centre educatiu.....7
3.6. Dificultats i reptes de la participació familiar a l'ESO.....8
4. Metodologia.....9
4.1. Tipus d'estudi.....9
4.2. Població i mostra.....9
4.3. Tècnica i instrument.....10
4.4. Procediment.....13
5. Resultats.....15
5.1. Categoria 1: Model de relació família-centre.....15
5.2. Categoria 2: Coordinació i organització del centre.....16
5.3. Categoria 3: Agents educatius implicats.....17
5.4. Categoria 4: Comunicació família-centre.....17
5.5. Categoria 5: Participació i implicació familiar.....18
5.6. Categoria 6: Dificultats i limitacions.....18
5.7. Categoria 7: Tensions i desacords.....20
5.8. Categoria 8: Propostes de millora.....21
6. Discussió.....22
7. Conclusions.....26
7.1. Conclusions de la recerca.....26
7.2. Limitacions de l'estudi i línies futures de treball.....28
7.3. Reflexió sobre competències assolides i aportació a la línia pedagògica.....29
8. Ús de la intel·ligència artificial.....30
9. Bibliografia.....31
10. Annexes.....35
10. 1. Annex 1: Taula de categories i subcategories d'anàlisi per al guió d'entrevistes.....35
10.2. Annex 2: Model de validació del guió d'entrevistes enviat als experts.....42
10.3. Annex 3: Validació d'experts del guió d'entrevistes.....52
10.4. Annex 4: Guió entrevistes final i validat.....56
10.5. Annex 5: Consentiment informat per a la participació en les entrevistes.....60
10.6. Annex 6: Transcripcions de les entrevistes.....62
10.7. Annex 7: Certificat Eines i Recursos per realitzar el teu TFG en Educació.....63

1. Justificació

Aquest treball de recerca neix de l'interès personal per comprendre com es construeix la relació entre les famílies i els centres d'educació secundària, concretament en les etapes d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i Batxillerat. Tenint en compte que aquest vincle és fonamental per a l'acompanyament educatiu de l'alumnat. L'estudi se centra en un institut públic de la ciutat de Barcelona situat a l'Esquerra de l'Eixample, que ha estat escollit pel vincle personal amb el centre, ja que hi vaig cursar l'etapa de secundària i batxillerat.

L'elecció d'aquesta temàtica està relacionada amb la importància que la normativa educativa dona a la col·laboració entre escola i família. En aquest sentit, el Decret 150/2017 destaca la necessitat d'oferir una educació inclusiva, en la qual la participació de les famílies és clau per garantir l'èxit educatiu de tot l'alumnat (Generalitat de Catalunya, 2017). A més, la UNESCO (2022) posa de manifest la necessitat de repensar l'educació i reforçar la cooperació entre tots els agents educatius.

Tot i l'existència d'aquest marc normatiu, durant l'etapa de l'adolescència sovint es produeix un cert distanciament entre els centres educatius i les famílies. En molts instituts, la comunicació amb les famílies es redueix o es dona principalment en moments concrets, especialment quan apareixen problemes de conducta o de rendiment acadèmic. Davant d'aquesta situació, aquest treball té com a objectiu analitzar com es desenvolupa la cooperació entre el centre educatiu i les famílies a partir del punt de vista del professorat i de les mateixes famílies. A més, es vol conèixer quins són els principals canals de comunicació i els espais de participació existents, així com identificar les dificultats que poden limitar aquesta col·laboració, amb la finalitat de millorar l'acompanyament de l'alumnat durant l'etapa de l'ESO i Batxillerat.

2. Objectius

Objectiu general: Analitzar el procés de comunicació entre la família i el centre educatiu en l'etapa de l'adolescència, a partir de la percepció del professorat i de les famílies d'un institut públic de Barcelona.

Objectius específics

- Identificar quina importància atorguen les famílies i el professorat a la relació família-centre educatiu.
- Analitzar les formes de comunicació existents entre les famílies i el centre educatiu.
- Explorar el grau de participació de les famílies en la vida del centre (acció tutorial, AFA, consell escolar, etc).
- Detectar dificultats i barreres en la cooperació entre famílies i centre educatiu a l'ESO i Batxillerat.

3. Marc teòric

3.1. La família com a primer agent socialitzador

El concepte de família ha estat definit per nombrosos autors des de diferents perspectives socials i educatives, fet que explica l'existència de diverses definicions. Segons Ruiz Díaz et al. (2025), la família constitueix el primer espai de socialització i desenvolupament integral de l'infant. S'entén la família com el principal espai de desenvolupament afectiu, social i educatiu de l'infant. En aquest sentit, Villar Varela et al. (2024) assenyalen que és dins del nucli familiar on s'inicien els primers aprenentatges socials, emocionals i relacionals que contribueixen a la construcció de la identitat i a la integració progressiva dins la societat.

Partint d'aquesta consideració, la família té un paper fonamental en la transmissió de valors, normes i pautes de comportament que contribueixen al desenvolupament social i emocional dels infants i adolescents. A través de la convivència quotidiana, els fills i filles interioritzen hàbits, formes de relació i models de conducta que influeixen en la seva manera d'interactuar amb l'entorn i amb els altres (Ruiz Díaz et al., 2025). Així mateix, la qualitat de les relacions familiars i el clima emocional de la llar poden afavorir la construcció de la seguretat emocional, l'autoestima i la capacitat d'adaptació social dels infants.

Amb l'arribada de l'adolescència, el paper de la família experimenta alguns canvis significatius. Durant aquesta etapa, els adolescents inicien un procés progressiu de construcció de la seva identitat i d'autonomia personal, fet que sovint comporta una major necessitat d'independència respecte als referents familiars. Tot i això, la família continua mantenint una funció important com a espai de suport emocional, orientació i acompanyament. Tal com assenyalen Villar Varela et al. (2024), la socialització desenvolupada tant per la família com pel centre educatiu continua influint en la construcció de la identitat i en el desenvolupament dels adolescents durant l'etapa d'Educació Secundària.

Malgrat aquesta necessitat creixent d'autonomia durant l'etapa de l'institut, és a dir, entre els 12 i els 18 anys, el suport familiar continua sent un factor rellevant en el benestar emocional i acadèmic dels joves. Disposar d'un entorn familiar estable, basat en la comunicació, la confiança i l'acompanyament emocional, afavoreix el desenvolupament integral de l'alumnat i la seva capacitat per afrontar els reptes personals, socials i acadèmics propis d'aquesta etapa (Ruiz Díaz et al., 2025). En aquest context, la relació entre la família i el centre educatiu esdevé especialment important durant l'educació secundària, ja que ambdós agents comparteixen la responsabilitat d'acompanyar el desenvolupament dels adolescents.

3.2. El centre educatiu com a institució educadora

Després del paper fonamental de la família, el centre educatiu també esdevé un important espai de socialització. Entre els 12 i els 18 anys, durant les etapes d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i Batxillerat, l'institut s'entén com un espai que va més enllà de la transmissió de continguts acadèmics. El centre educatiu actua com un agent de socialització secundari fonamental, on l'aprenentatge acadèmic es combina amb el desenvolupament de competències personals i socials, contribuint així al desenvolupament integral de l'alumne (Pereyra, 2023). Aquesta concepció coincideix amb la visió de l'educació com un dret humà essencial, que ha de permetre a l'alumnat adquirir aprenentatges significatius i eines útils per al seu futur personal i social (UNESCO, 2024).

Durant l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i Batxillerat, el centre educatiu esdevé un espai clau d'orientació i acompanyament en el creixement personal i acadèmic de l'alumnat. Es tracta d'una etapa de transició en què els joves s'introdueixen progressivament en els valors culturals i socials i es preparen per la vida adulta (Jover Olmeda, 2011). En aquest context, el professorat exerceix un paper fonamental com a referent educatiu, acompanyant l'adolescent en la construcció de la seva identitat i en el desenvolupament del pensament crític, alhora que orienta el seu procés d'aprenentatge i pot detectar possibles dificultats acadèmiques o emocionals (Jover Olmeda, 2011).

A més, la qualitat del procés educatiu depèn en gran mesura del clima escolar i de la convivència al centre, ja que un entorn segur i respectuós afavoreix el benestar emocional de l'alumnat i crea les condicions necessàries per a un aprenentatge significatiu. En aquest sentit, la convivència esdevé un element educatiu clau que permet aprendre a gestionar els conflictes i ha establir relacions basades en la confiança i la cooperació, sent el benestar emocional un factor determinant per a l'èxit educatiu i la formació integral de l'alumnat (Mardones Soto, 2023).

3.3. La importància de la relació entre la família i el centre educatiu a l'ESO

La relació entre la família i el centre educatiu es fonamenta en la idea que l'educació de l'alumnat és una responsabilitat compartida que va més enllà de l'acció acadèmica de l'estudiant. Segons el Departament d'Educació (2022), les famílies i l'escola comparteixen l'objectiu comú de vetllar per aconseguir l'èxit acadèmic de tots els i les alumnes, i és per això necessari que existeixi una col·laboració entre els dos. Aquesta col·laboració s'entén com una corresponsabilitat educativa.

Cerviño Saavedra (2007), assenyala que educar en corresponsabilitat implica reconèixer que la família i el centre educatiu tenen funcions diferents, però complementàries. En aquest sentit, la família és el primer espai de socialització, mentre que el centre educatiu acompanya l'alumnat en el

seu aprenentatge acadèmic i en el seu creixement personal. Tot i aquesta diferència de rols, ambdues institucions comparteixen un objectiu comú: afavorir el benestar i l'èxit educatiu, en aquest cas, dels adolescents (Magdaleno Sánchez, 2020).

Perquè aquesta relació sigui realment efectiva, és imprescindible que es construeix sobre una bona comunicació i un clima de confiança. Collet-Sabé (2020) destaca la importància d'establir relacions basades en el respecte i la participació, on les famílies se sentin escoltades. La comunicació entre el centre i la família ha de ser clara, regular i bidireccional, de manera que permeti l'intercanvi d'informació i punts de vista. Quan aquesta comunicació és fluida, es facilita la coordinació de criteris educatius i es fomenta una major implicació de les famílies.

Una relació positiva entre la família i el centre educatiu beneficia totes les persones implicades. En el cas de l'alumnat, aquesta col·laboració ajuda a sentir-se més segurs emocionalment, augmentar la seva motivació i facilitar la seva adaptació a l'escola i al context escolar. Segons Magdaleno Sánchez (2020), quan els adolescents veuen que la família i l'institut treballen junts, se senten més acompanyats en el seu procés educatiu, cosa que pot influir positivament en el seu rendiment acadèmic i implicar un major èxit educatiu.

En aquest sentit, investigacions recents subratllen que l'impacte d'aquesta col·laboració és especialment determinant quan l'acompanyament familiar és estructurat i intencional. Segons Vera Juca et al. (2026), la implementació d'estratègies sistemàtiques que incloguin un seguiment acadèmic setmanal, una comunicació constant amb els docents i un suport socioemocional explícit a la llar, genera millores significatives en les competències d'autoregulació i en el benestar emocional de l'alumnat. Aquesta implicació familiar no només afavoreix el rendiment acadèmic, sinó que també actua com un factor de protecció important, ja que la qualitat i la continuïtat del suport familiar tenen més impacte que la simple presència dels progenitors en el procés educatiu.

En conclusió, tal com assenyala Collet-Sabé (2020), uns bons vincles entre famílies i docents permeten donar respostes educatives més ajustades a les necessitats personals, emocionals i acadèmiques. Aquesta col·laboració afavoreix la coherència educativa, transmet missatges clars i compartits a l'alumnat i contribueix a crear un entorn més estable i segur.

3.4. L'acció tutorial compartida

L'acció tutorial s'inscriu dins del marc de l'orientació educativa i constitueix una de les principals vies d'intervenció dels centres escolars. Tal com assenyala Olmos Rueda (2020), l'acció tutorial forma part d'un procés educatiu integral orientat al desenvolupament global de l'alumnat, que inclou les

dimensions acadèmica, personal, social i emocional, i que ha d'estar planificat i integrat en el currículum del centre. Aquesta visió es complementa amb el paradigma de "l'escola orientadora", que situa l'acció tutorial com un pilar fonamental sobre el qual es basen les propostes educatives i l'atenció a la diversitat (Saiz-Linares i Ceballos, 2021). En aquest sentit, la tutoria no es limita a actuacions puntuals, sinó que es concep com una acció continuada d'acompanyament al llarg de la trajectòria educativa de l'estudiant.

Dins d'aquesta perspectiva, l'acció tutorial adquireix una dimensió més àmplia quan es desenvolupa de manera compartida entre el centre educatiu i la família. L'acció tutorial compartida es concep com un model d'acompanyament educatiu basat en la col·laboració entre ambdues parts, amb l'objectiu d'oferir un suport coherent i continuat a l'alumnat durant la seva etapa educativa. Segons Saiz-Linares i Ceballos (2021), és necessari transcendir la participació simbòlica o puntual de les famílies per avançar cap a un model col·laboratiu on aquestes siguin considerades aliades irremplaçables en el procés de formació (Saiz-Linares i Ceballos, 2021).

En aquest marc, la figura del tutor o tutora esdevé un element clau en la coordinació entre el centre educatiu, l'alumnat i les famílies. La funció tutorial inclou no només el seguiment acadèmic, sinó també l'acompanyament emocional, l'orientació personal i la detecció de possibles necessitats educatives o situacions de dificultat que poden afectar el benestar i el procés d'aprenentatge dels adolescents. Tal com assenyala Olmos Rueda (2020), la tutoria ha de facilitar una atenció personalitzada que permeti adaptar la resposta educativa a les necessitats específiques de cada alumne. No obstant això, s'ha d'entendre que la responsabilitat de l'acció tutorial recau en tot el professorat del centre, sota la coordinació del tutor, la qual cosa requereix la creació d'espais i temps institucionals destinats a l'intercanvi reflexiu i la preparació conjunta entre els professionals (Saiz-Linares i Ceballos, 2021).

En aquest sentit, la col·laboració entre tutors, equips docents, orientadors i altres serveis de suport educatiu, com l'EAP, afavoreix una intervenció més integral i ajustada a les necessitats personals, acadèmiques i socials de l'alumnat. Aquesta coordinació, també facilita la comunicació amb les famílies i contribueix a establir criteris educatius compartits que reforcen l'acompanyament dels adolescents durant l'etapa de secundària.

En definitiva, l'acció tutorial, desenvolupada des d'una perspectiva compartida entre el centre educatiu i la família, constitueix un element clau per afavorir una educació secundària inclusiva, personalitzada i centrada en l'alumnat. La coordinació entre els diferents agents educatius i la

implicació de les famílies permeten construir una xarxa de suport coherent que contribueix al desenvolupament integral i al benestar dels adolescents.

3.5. La participació familiar en el centre educatiu

La participació de les famílies en el centre educatiu fa referència a la seva implicació activa en la vida i el funcionament de l'institut, a través de la comunicació, la col·laboració i la participació en la presa de decisions. Aquesta participació va més enllà de l'assistència puntual a reunions, sinó que inclou el compromís de les famílies amb el projecte educatiu, el seguiment del procés d'aprenentatge dels seus fills i filles i la seva aportació al bon funcionament del centre com a espai educatiu compartit (Alonso Sánchez & Torres González, 2023).

Aquesta implicació es pot exercir a través de mecanismes formals reconeguts pel sistema educatiu. L'Associació de Famílies d'Alumnes (AFA) és un espai de participació col·lectiva que permet a les famílies col·laborar amb el centre, promoure activitats i canalitzar les seves propostes, alhora que facilita la comunicació entre famílies i escola (Hort de Pau s. f.). A més, les famílies també tenen dret a participar en el Consell Escolar, l'òrgan col·legiat de govern del centre, on intervenen en la presa de decisions relacionades amb l'organització i el projecte educatiu, reforçant el caràcter democràtic del centre (Departament d'Educació, 2023).

La participació també es manifesta mitjançant formes informals, com la col·laboració en activitats, projectes i iniciatives puntuals del centre, que contribueixen a enfortir el vincle entre família i institut, i a crear un sentiment de pertinença a la comunitat educativa. En aquest sentit, quan les famílies se senten realment convocades i respectades com a aliades en el procés educatiu, es construeixen llaços de confiança que impacten directament en la permanència i el desenvolupament integral de l'alumnat (Romero Alegre, 2026).

Així doncs, la participació activa de mares i pares en espais de diàleg i activitats escolars no només potencia una comunitat més cohesionada i un "entorn protector", sinó que és una opció pedagògica i ètica que garanteix la cura integral de les joventuts (Romero Alegre, 2026). En definitiva, educar és cuidar, i aquesta tasca només és possible si s'assumeix des d'una cultura institucional de la cura on tota la comunitat participa activament en la revisió de les seves pràctiques i entorns (Alonso Sánchez & Torres González, 2023).

3.6. Dificultats i reptes de la participació familiar a l'ESO

Tot i que la relació entre l'institut i les famílies és un element clau per a l'acompanyament educatiu de l'alumnat, aquesta relació presenta dificultats importants durant l'etapa de l'Educació Secundària. Segons Comas (2018), a mesura que l'alumnat avança en el sistema educatiu, la participació familiar tendeix a disminuir, fet que genera distància entre els centres educatius i les famílies i debilita la corresponsabilitat educativa.

Una de les principals dificultats és el distanciament institucional propi de la secundària. Els instituts redueixen els espais de comunicació amb les famílies i acostumen a contactar-hi principalment quan apareixen problemes de conducta o de rendiment acadèmic, cosa que normalitza una relació esporàdica i reactiva (Comas, 2018). Aquesta dinàmica reforça la percepció que la implicació familiar no és necessària si no hi ha conflictes i limita el seguiment educatiu continu de l'alumnat.

A aquesta situació s'hi afegeixen factors personals, laborals i socials que condicionen la participació. Segons Comas (2018), les condicions laborals precàries, la manca de temps i la poca flexibilitat horària dificulten la presència de moltes famílies als centres. Alhora, el nivell educatiu, el capital cultural, l'origen social o les barreres lingüístiques influeixen en la manera com les famílies es relacionen amb l'institut. No totes les famílies disposen dels mateixos recursos materials, socials o culturals per participar activament en la vida escolar, i algunes poden no sentir-se legitimades per intervenir o expressar la seva opinió dins del centre educatiu. Aquesta situació pot generar desigualtats en la participació i afavorir la invisibilització d'algunes famílies, especialment aquelles d'origen immigrant o en situacions de major vulnerabilitat social (Comas, 2018).

L'institut també projecta expectatives concretes sobre com haurien de participar les famílies, basades en un model cultural determinat. Segons Comas, quan les famílies no s'ajusten a aquest model, sovint són percebudes com a poc implicades, sense tenir en compte les seves condicions socials ni altres formes de participació menys visibles. Aquesta manca de reconeixement contribueix a augmentar la distància entre famílies i centre educatiu.

Davant d'aquest context, es fa evident la necessitat de promoure estratègies que afavoreixin una implicació familiar més inclusiva a l'ESO i Batxillerat. Comas (2018) assenyala que aquestes estratègies han de reforçar els espais de comunicació basats en el diàleg i el reconeixement mutu, superant una relació centrada únicament en el control acadèmic. L'anàlisi d'aquestes dificultats permet comprendre els límits actuals de la relació institut-famílies i justifica la necessitat d'abordar empíricament aquesta realitat per conèixer com viuen les famílies la seva participació en aquesta etapa educativa.

4. Metodologia

4.1. Tipus d'estudi

Aquest treball s'ha plantejat des d'un enfocament qualitatiu, ja que l'objectiu principal és comprendre en profunditat com es construeix la relació entre la família i el centre educatiu durant les etapes d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i Batxillerat, a partir de les percepcions del professorat i de les famílies. Aquest tipus d'enfocament permet analitzar experiències, opinions i significats per entendre aquest fenomen educatiu.

Es tracta d'un estudi de caràcter descriptiu, ja que pretén descriure i analitzar com es dona aquesta relació en un context concret, identificant formes de comunicació, espais de participació i possibles dificultats.

Dins d'aquest enfocament, s'ha optat per un estudi de cas centrat en un institut públic situat a l'Esquerra de l'Eixample de Barcelona. Tal com assenyala Jiménez-Chaves (2012), l'estudi de cas és una estratègia metodològica que permet investigar un fenomen en profunditat dins del seu context real, amb l'objectiu d'arribar a comprendre'n l'essència i obtenir una visió completa de la situació analitzada. En aquest sentit, aquest tipus d'estudi és especialment adequat quan es vol analitzar una realitat educativa concreta, tenint en compte la seva complexitat i les particularitats del context.

Així doncs, l'estudi de cas, es considera idoni per a aquesta investigació, ja que possibilita explorar en profunditat la relació entre les famílies i el centre educatiu en un context real i específic, permetent obtenir informació rica i detallada a partir de les experiències dels participants.

4.2. Població i mostra

La població d'aquest estudi està formada per la comunitat educativa d'un institut públic de l'Esquerra de l'Eixample de Barcelona. Pel que fa a la mostra, s'han seleccionat diferents informants clau del centre educatiu, tenint en compte la seva experiència i el seu rol en la relació amb les famílies. Concretament, hi han participat:

- L'equip directiu.
- Quatre docents amb experiència en acció tutorial i/o coordinació.
- Un grup focal format per famílies vinculades a l'AFA i Consell Escolar del centre.

La selecció dels participants s'ha fet mitjançant un mostreig no probabilístic de tipus intencional, ja que s'han escollit aquelles persones que, pel seu perfil, poden aportar informació rellevant per a l'estudi. S'han fet servir el següents criteris:

- Tenir experiència en acció tutorial.
- Exercir funcions de coordinació o responsabilitat dins del centre.
- Tenir contacte directe amb les famílies.
- Participar activament en espais de relació família-centre (en el cas de les famílies)

Aquest tipus de mostreig és adequat en estudis qualitatius, ja que permet obtenir informació significativa i aprofundir en el fenomen estudiat.

4.3. Tècnica i instrument

La tècnica de recollida de dades utilitzada en aquest treball ha estat l'entrevista semiestructurada. Aquesta es defineix com una conversa guiada entre l'investigador i el participant, basada en un guió de preguntes prèviament establert però que permet respostes obertes i una certa flexibilitat durant el seu desenvolupament (Lopezosa, 2020).

Paral·lelament, també s'ha utilitzat el grup focal amb famílies com a tècnica complementària, ja que permet generar un espai de diàleg entre els participants i afavoreix l'aparició de diferents punts de vista i experiències compartides en relació amb el centre educatiu.

Pel que fa als instruments de recollida de dades, s'ha elaborat un guió d'entrevista semiestructurada a partir dels objectius de la investigació i del marc teòric de referència. En concret, s'han dissenyat tres guions diferenciats: un adreçat a l'equip directiu del centre, un altre per al professorat, i un tercer adaptat al format de grup focal amb famílies.

Tots els guions s'han estructurat en forma de taula, organitzada a partir de categories i subcategories d'anàlisi que orienten la formulació de les preguntes, les quals trobareu a l'Annex 1. Aquestes categories deriven del marc teòric i dels objectius de l'estudi, i inclouen aspectes com el model de relació família-centre, els canals i dinàmiques de comunicació, la participació de les famílies, la coordinació institucional, les dificultats detectades i les possibles propostes de millora.

Les taules de categories i subcategories s'inclouen en aquest apartat de forma resumida per tal de facilitar la comprensió de l'estructura de l'instrument:

Taula 1. Categories i subcategories d'anàlisi del guió d'entrevista (equip directiu).

Categoria	Subcategoria
1. Perfil professional	a. Trajectòria professional b. Funcions en relació amb la comunitat educativa
2. Model de relació família-centre	a. Concepció del model relacional b. Presència en el PEC c. Impacte en l'èxit educatiu
3. Estratègies de participació	a. Actuacions impulsades des del centre b. Lideratge de la direcció
4. Comunicació	a. Canals i organització b. Paper de la tutoria
5. Participació formal	a. Paper de l'AFA b. Consell Escolar com a espai de participació c. Representativitat i diversitat
6. Dificultats i condicionants	a. Obstacles en l'etapa d'ESO b. Factors condicionants de la participació
7. Propostes de millora	a. Línies estratègiques de millora b. Aportacions finals

Font: elaboració pròpia.

Taula 2. Categories i subcategories d'anàlisi del guió d'entrevista (tutors/es).

Categoria	Subcategoria
1. Rol tutorial	a. Funcions i responsabilitats b. Tutor/a com a pont família-centre
2. Importància de la relació família-centre	a. Valor educatiu b. Influència en el rendiment acadèmic i benesar emocional i social c. Prevenció del conflicte i fracàs escolar
3. Comunicació amb les famílies	a. Organització de la comunicació b. Canals utilitzats c. Tipus de comunicació
4. Coordinació institucional	a. Criteris comuns de centre b. Coordinació amb l'equip directiu
5. Implicació familiar	a. Grau d'implicació detectat b. Diferències segons perfil familiar c. Factors que afavoreixen o dificulten

6. Dificultats i gestió de conflictes	a. Obstacles en la relació
7. Propostes de millora	a. Propostes de millora

Font: elaboració pròpia.

Taula 3. Categories i subcategories d'anàlisi del guió d'entrevista (famílies).

Categoria	Subcategoria
1. Contextualització inicial	a. Perfil familiar b. Vinculació amb l'AFA
2. Experiència com a membres de l'AFA	a. Funció de l'AFA b. Activitats i accions
3. Comunicació AFA–institut	a. Relació AFA–centre b. Canals c. Coordinació
4. Relació amb el tutor o tutora	a. Moments de contacte b. Canal c. Freqüència d. Valoració e. Qualitat de la relació
5. Participació de les famílies	a. Formes de participació b. Dificultats
6. Inclusió i equitat	a. Participació diversa
7. Propostes de millora	a. Millora de la relació b. Mirada de futur

Font: elaboració pròpia.

Per tal de garantir la qualitat de l'instrument, el guió d'entrevista ha estat sotmès a un procés de validació de contingut. Aquest es va enviar per correu electrònic a 20 docents de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, dels quals 9 van respondre. A l'Annex 2 trobareu el model de validació de les entrevistes enviat als 20 docents.

Els participants van avaluar cada ítem segons els criteris d'univocitat, pertinència i importància, mitjançant una escala de valoració de l'1 al 4. Posteriorment, les dades obtingudes van ser analitzades a través del coeficient V d'Aiken, fet que ha permès estimar el grau de validesa de contingut dels ítems (vegeu Annex 3).

A partir d'aquests resultats, es van introduir les modificacions necessàries en el guió, millorant-ne la claredat i adequació abans de la seva aplicació. Els guions finals de les entrevistes semi-estructurades, validats per experts, es poden consultar a l'Annex 4 del treball.

4.4. Procediment

El procés de recollida de dades s'ha dut a terme durant el període comprès entre el mes d'abril i principi del mes de maig del 2026.

En primer lloc, es va contactar amb el centre educatiu per sol·licitar la seva col·laboració en l'estudi i explicar els objectius de la investigació. Un cop obtinguda l'autorització del centre, es van seleccionar els participants d'acord amb els criteris establerts i es va contactar amb ells per informar-los sobre la finalitat del treball i demanar la seva participació voluntària.

Abans de la realització de les entrevistes, es va facilitar a tots els participants un document de consentiment informat, que van signar prèviament, el qual trobareu a l'Annex 5 del treball. En aquest document s'explica la naturalesa de l'estudi, el tractament confidencial de les dades i la garantia d'anonimat, així com el dret a retirar-se de la investigació en qualsevol moment.

Les entrevistes semiestructurades, es van realitzar de manera presencial. La durada aproximada de cada entrevista va ser d'uns 30 minuts. Durant les entrevistes, es va seguir el guió, tot i que es va mantenir una actitud flexible per tal de poder aprofundir en aquells aspectes que anaven sorgint durant la conversa.

Aquestes entrevistes van ser enregistrades en audio. Les gravacions es van transcriure de manera literal, garantint en tot moment la confidencialitat de la informació recollida. Trobareu les transcripcions a l'Annex 6.

Per a l'anàlisi dels resultats i la discussió s'ha utilitzat l'estratègia de triangulació amb l'objectiu de contrastar perspectives. En aquest sentit, s'han analitzat les aportacions seguint la següent codificació:

Agent educatiu	**Codificació**
Director del centre educatiu	D1
Ex-tutor de batxillerat i cap del departament de filosofia	T2
Coordinadora de batxillerat	T3

Ex-tutora i cap del departament d'anglès	T4
Tutora de primer d'ESO	T5
Secretària de l'AFA i membre del Consell Escolar	FA1
Presidenta de l'AFA	FA2
Tresorer i membre de l'AFA	FA3
Representant del Consell Escolar	FC1
Representant del Consell Escolar	FC1

Font: elaboració pròpia.

5. Resultats

A continuació, es presenta l'anàlisi dels resultats obtinguts a partir de la informació recollida durant el treball. Aquesta anàlisi s'ha estructurat segons la taula de categories i subcategories definida prèviament, elaborada en coherència amb el marc teòric i els objectius plantejats en la investigació.

5.1. Categoria 1: Model de relació família-centre

Pel que fa a la primera categoria: **Model de relació família-centre**, i més concretament la subcategoria sobre la **concepció de la relació família-centre**, l'equip directiu, els docents i les famílies destaquen la importància del contacte i la comunicació entre ambdues parts durant l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat.

El director (D1) defensa un model educatiu basat en una comunicació i contacte continu amb les famílies. En aquest sentit, el centre utilitza comunicats i eines digitals, amb l'objectiu que "*totes les famílies estiguin informades*" sobre les decisions rellevants del centre.

Pel que fa la coordinadora de batxillerat (T3), considera que l'acció tutorial ha d'estar integrada dins del currículum del centre, i afirma que en l'institut està integrada. Segons explica, els tutors tenen la consigna de conèixer les famílies amb què treballen i establir-hi contacte encara que aquestes no el demanin explícitament: "*Ens hem d'entrevistar, hem de conèixer les famílies amb les que estem treballant*". Tant T5 com T4, situen la figura del tutor com a element central de la relació amb les famílies, especialment durant el primer curs de secundària, etapa en què la transició a l'ESO genera preocupació i desorientació en les famílies.

Des de la perspectiva de les famílies, la participació familiar disminueix notablement a secundària, tot i que. la presidenta de l'AFA (FA2) considera que continua sent necessari que les famílies mantinguin certa presència dins la comunitat educativa.

Segons la següent subcategoria vinculada amb **l'impacte de la relació família-institut en l'alumnat**, T2, explica que la comunicació amb les famílies "*no només és omplir l'expedient*". Diversos docents coincideixen que aquesta relació és clau per identificar dificultats d'aprenentatge i necessitats educatives específiques, i que podrien no detectar-se sense una coordinació i un seguiment compartit entre la família i el centre educatiu.

A més, T5, relata el cas d'un alumne amb addicció a les xarxes socials que, gràcies al seguiment tutorial i el contacte amb la família, va poder continuar els estudis i obtenir el graduat escolar.

També destaca que la comunicació constant amb algunes famílies genera una evolució positiva en aspectes com l'assistència o l'atenció a l'aula.

Finalment, T3 també remarca que el seguiment tutorial no s'ha de limitar només a l'alumnat amb dificultats. La coordinadora explica que sovint els alumnes amb bons resultats acadèmics queden en un segon pla perquè "*donem per fet que ja funcionen sols*", tot i que també, poden presentar angoixes, inseguretats o dubtes sobre el seu futur acadèmic. Els docents consideren que una bona relació entre família i institut afavoreix que l'alumnat se senti més acompanyat. Per això, defensa la importància de l'acció tutorial i del contacte continu amb les famílies, independentment del seu nivell d'implicació.

Pel que fa a l'impacte en el benestar emocional, els docents destaquen que la relació amb les famílies facilita la detecció preventiva de situacions personals o emocionals que poden afectar l'alumnat. T5 assenyala la importància de fixar-se no només en problemes conductuals, sinó també en signes d'apatia, aïllament o canvis de comportament. A més, relata casos en què el contacte amb les famílies ha permès detectar dificultats relacionades amb els hàbits, la higiene o problemes d'integració, afavorint una millora del benestar i de la participació de l'alumnat dins del grup. Explica el cas d'un alumne que inicialment no volia participar en les colònies escolars i que, finalment, després del treball conjunt amb la família, va assistir-hi i es va mostrar "molt més integrat".

5.2. Categoria 2: Coordinació i organització del centre

Pel que fa a la categoria de **coordinació i organització del centre**, els entrevistats descriuen que organització de l'institut segueix un model estructurat i coordinat. Tot i això, el director (D1) explica que la relació amb les famílies no apareix de manera específica al Projecte Educatiu de Centre, ja que aquest document està pendent de revisió i actualització.

Segons la subcategoria: **organització interna**, D1 explica que els tutors treballen coordinats per les coordinadores d'ESO i Batxillerat, les quals mantenen contacte amb la coordinació pedagògica i l'equip directiu. En aquest sentit, T3 assenyala que el centre estableix pautes comunes per a totes les tutories. Els tutors disposen de dues hores específiques: una per a la tutoria grupal i una altra reservada a reunions i contacte amb les famílies. El centre estableix, com a mínim, una reunió presencial amb cada família durant el curs, tot i que T5 assenyala que el seguiment s'adapta a les necessitats de cada adolescent, i que algunes famílies requereixen un contacte més freqüent. A principi de curs, la coordinadora facilita als tutors un dossier amb informació i les necessitats rellevants de l'alumnat, com dificultats d'aprenentatge, plans individualitzats o altres aspectes importants per al seguiment tutorial. Finalment, T4 i T5, expliquen que el curs escolar s'inicia amb

una presentació conjunta amb totes les famílies del grup classe, que funciona com un primer espai de contacte entre tutor i família.

5.3. Categoria 3: Agents educatius implicats

Pel que fa a la categoria d'**agents educatius implicats**, la relació amb les famílies no recau únicament en la figura del tutor, sinó que hi intervenen diferents agents educatius amb funcions específiques segons les necessitats de l'alumnat. Tot i això, la figura tutorial apareix com el primer referent i la peça central del contacte amb les famílies.

Els docents destaquen el paper de l'EAP i de l'orientadora en l'acompanyament de les dificultats d'aprenentatge i en els processos d'orientació acadèmica. Sovint, és el mateix tutor qui detecta inicialment aquestes necessitats dins l'aula i activa el contacte amb la família i els serveis corresponents, iniciant processos de seguiment i derivació. En aquests casos son les orientadores qui mantenen contacte directe amb les famílies. A més, T3 destaca que l'orientadora també participa en l'orientació acadèmica, assessorant a les famílies sobre diferents itineraris educatius.

La T4 explica que, com a cap del departament d'anglès, actua com a intermediària entre les famílies, l'alumnat i l'Escola Oficial d'Idiomes, especialment en qüestions organitzatives com els intercanvis. Tot i això, assenyala que el centre no promou la participació de les famílies des dels departaments didàctics. La coordinació de batxillerat (T3) intervé quan els tutors necessiten suport davant de situacions concretes i, si la dificultat persisteix, el cas passa a l'equip directiu. El director defineix la seva relació amb les famílies com a "*institucional*", en aquest cas, actua com a representant davant del Consell Escolar, l'AFA i altres organismes. FC1 i FA1, valoren positivament la disponibilitat i predisposició de l'equip directiu envers les famílies.

5.4. Categoria 4: Comunicació família-centre

Pel que fa a la categoria de **comunicació família-centre (canals de comunicació)**, els agents educatius descriuen una comunicació estructurada i accessible a través del correu electrònic, les trucades telefòniques i la plataforma digital (iEduca). T2 assenyala que les noves tecnologies han facilitat molt el contacte amb les famílies, mentre que T5, explica que el correu electrònic és el canal més utilitzat i que les trucades telefòniques es reserven per a situacions urgents. El correu permet organitzar les entrevistes entre la tutora i les famílies, i tractar qüestions relacionades amb l'alumnat, mentre que iEduca permet controlar informació relacionada amb l'assistència, les faltes i els resultats acadèmics.

Les famílies valoren positivament l'organització comunicativa del centre i la flexibilitat d'alguns tutors per adaptar-se a les seves necessitats. Tot i això, FC1 destaca diferències entre tutors, ja que alguns preparen millor les reunions i ofereixen un seguiment més complet de l'alumnat que d'altres.

Pel que fa a la subcategoria de **tipus de comunicació**, T2 remarca que normalment la comunicació s'inicia des del professorat cap a les famílies, prioritzant els casos relacionats amb problemes de conducta, absentisme, apatia o aïllament, definint-la així com una comunicació reactiva. Mentre, T3 defineix la seva comunicació amb les famílies com una comunicació principalment "informativa i d'assessoria", concretament en moments d'orientació acadèmica, quan cal acompanyar l'alumnat i a les famílies en la presa de decisions sobre itineraris acadèmics. Finalment, D1 explica que el centre envia comunicats informatius sempre que és necessari per mantenir les famílies informades sobre aspectes rellevants del funcionament del centre i del seguiment de l'alumnat.

5.5. Categoria 5: Participació i implicació familiar

Pel que fa a la categoria de **participació i implicació familiar en òrgans formals**, les famílies intervenen en dos òrgans formals: L'Associació de Famílies d'Alumnes (AFA) i el Consell Escolar. Tant el director com les famílies, destaquen que aquestes estructures tenen un paper rellevant dins la comunitat educativa. Les famílies expliquen que l'associació organitza activitats com la festa de benvinguda, les graduacions i diverses xerrades formatives adreçades a les famílies sobre temes com la sexualitat o les pantalles. També organització d'activitats extraescolars, el servei de menjador, la reutilització de llibres i altres iniciatives. Pel que fa al Consell Escolar, D1 ho descriu com un espai de representació i participació en què estan presents el professorat, l'alumnat, l'equip directiu i les famílies. Segons explica D1, aquest òrgan facilita el contacte directe amb representants de les famílies i permet compartir opinions i inquietuds relacionades amb el funcionament del centre. La tutora T5, explica un cas en què una família va qüestionar un aspecte pedagògic relacionat amb una lectura treballada a la seva matèria, aquesta situació evidencia que el Consell Escolar pot esdevenir un espai on s'expressen opinions, plantegen inquietuds i qüestionen determinats aspectes del funcionament del centre.

5.6. Categoria 6: Dificultats i limitacions

Pel que fa a la categoria de **dificultats i limitacions**, els entrevistats identifiquen diversos obstacles que condicionen la relació entre les famílies i el centre educatiu.

En primer lloc, els resultats mostren que la participació de les famílies en els espais formals del centre és reduïda, però les persones que hi participen ho fan de manera activa. FA1, FA2, FA3 i FC1

expliquen que la seva implicació prové d'una trajectòria prèvia de participació a l'AFA o Consell Escolar de l'escola de primària o que la seva professió també està relacionada amb l'àmbit social.

L'AFA de l'institut està formada per quatre persones, tot i que, a les assemblees obertes hi assisteixen unes quinze famílies. La FC1 considera que, tenint en compte que es tracta d'un institut, la participació "*no està malament*", però que continua sent una representació limitada de les famílies. En la mateixa línia, el director assenyala que la participació a les eleccions del Consell Escolar acostuma a ser baixa.

Analitzant els números, un 80% de les famílies són sòcies de l'AFA. Tot i això, FA3 apunta que aquesta xifra pot estar influïda pel sistema de reutilització de llibres, vinculat al pagament quota. Les famílies remarquen que la quota és baixa i accessible.

Les famílies coincideixen que aquests espais no representen tota la diversitat social i cultural del centre. FA2, destaca especialment la manca de participació de famílies d'origen immigrant, tot i reconèixer que potser no se'ls han facilitat prou aquests espais. T3, també assenyala que el grau d'implicació és molt desigual entre famílies, però tant els docents com l'equip directiu coincideixen que no totes les famílies disposen de les mateixes possibilitats per participar activament en la vida del centre, i que aquesta participació sovint depèn més de les condicions materials i del temps disponible que no de l'interès educatiu.

En general, els docents identifiquen barreres idiomàtiques, en aquells casos en què les famílies no dominen ni el català ni el castellà. T3, també menciona especialment els casos de pares separats que requereixen entrevistes diferenciades. T2, considera que factors com el nivell formatiu de les famílies poden influir en el grau d'implicació i en la manera com s'acompanya acadèmicament l'alumnat.

Pel que fa al nivell socioeconòmic, els entrevistats coincideixen que no hi ha una relació directa entre recursos econòmics i implicació educativa. T2, considera que les famílies amb més recursos acostumen a disposar de més temps i atenció al seguiment dels fills, però també existeixen famílies amb menys recursos molt implicades en l'educació dels seus fills/es. Diversos docents assenyalen que els horaris laborals i precarització laboral condicionen la participació i assistència a reunions. El director comparteix aquesta visió i menciona que la participació de les famílies en els òrgans formals sovint està condicionada per factors socials i econòmics, afirmant que "*la participació a l'escola és gairebé un luxe que es poden permetre les famílies que tenen totes les necessitats bàsiques cobertes*".

Els resultats també mostren diferències segons l'etapa educativa. T4 explica que a primer d'ESO la implicació familiar acostuma a ser més elevada. En canvi, a Batxillerat la participació tendeix a

disminuir, sobretot quan l'alumnat presenta un bon rendiment acadèmic. Aquesta reducció de la implicació també s'associa al procés d'autonomia propi de l'adolescència, tot i que la docent remarca que els estudiants continuen necessitant acompanyament emocional i seguiment en aspectes com l'ansietat, l'autoestima o l'orientació acadèmica.

En segon lloc, l'equip docent assenyala que la manca de temps i recursos dificulta el seguiment individualitzat. Consideren insuficients les hores destinades a l'acció tutorial i destaquen que les ràtios elevades compliquen l'acompanyament personalitzat. T5 defensa la necessitat de fer més reunions amb les famílies al llarg del curs per seguir millor l'evolució acadèmica, personal i emocional dels alumnes. A més, alguns docents remarquen la dificultat de coordinació interna entre els docents, ja que en algunes ocasions les famílies han rebut informació abans que el mateix professorat. En general, els docents coincideixen que la relació amb les famílies requereix molta dedicació, però que les dificultats de comunicació i coordinació dins del centre compliquen el desenvolupament adequat d'aquesta tasca.

5.7. Categoria 7: Tensions i desacords

Tot i la valoració generalment positiva de la relació entre el centre i les famílies, també apareixen **tensions i desacords entre els agents educatius i les famílies** en determinades situacions.

Pel que fa a les necessitats educatives específiques, diversos docents assenyalen que les dificultats apareixen quan no hi ha acord comú entre les famílies i el centre sobre les dificultats de l'alumne o les mesures de suport necessàries. T2 explica que algunes famílies tenen dificultats per acceptar diagnòstics o plans individualitzats, mentre que en altres casos, són les mateixes famílies qui demanen mesures que el centre no considera necessàries.

Una altra tensió destacada està relacionada amb l'orientació acadèmica, especialment en el pas de quart d'ESO a Batxillerat. La coordinadora de batxillerat i T4, expliquen que algunes famílies continuen considerant el batxillerat com l'opció de més prestigi i mostren resistències envers alternatives com els cicles formatius, tot i que el centre les consideri més adequades per l'alumne. Segons T3, això provoca situacions en què alguns alumnes continuen al batxillerat per decisió familiar, i sovint cal un procés llarg de diàleg perquè les famílies acceptin una reorientació acadèmica.

Els resultats també mostren tensions relacionades amb les expectatives de la comunicació entre famílies i professorat. En aquest sentit, T3 assenyala que algunes famílies esperen respostes immediates per part dels docents, fins i tot fora de l'horari laboral, i defensa la necessitat de respectar el "descans digital" del professorat.

Tot i aquestes dificultats, els participants entrevistats coincideixen que la comunicació i el diàleg continuen sent les principals eines per intentar resoldre els desacords i mantenir una relació de col·laboració entre el centre i les famílies.

5.8. Categoria 8: Propostes de millora

Per acabar, segons la categoria de **propostes de millora,** l'equip directiu planteja millorar la transparència institucional i reforçar la comunicació sobre les decisions del centre. En aquest sentit, proposa crear nous espais informatius a la pàgina web per explicar millor els motius de determinades mesures o canvis organitzatius, amb l'objectiu de facilitar la comprensió de les famílies i reduir possibles conflictes o malentesos.

Diversos docents proposen mesures per millorar la coordinació interna, el seguiment tutorial i la relació amb les famílies. T5, defensa augmentar la freqüència de les reunions amb les famílies, així com flexibilitzar els horaris d'atenció per adaptar-se millor a les necessitats laborals de les famílies.

Per la seva banda, T2 considera necessari reforçar la formació del professorat en aspectes d'acció tutorial, la gestió emocional i l'acompanyament familiar, ja que molts docents no han rebut preparació específica per desenvolupar aquestes funcions. En la mateixa línia, T3 planteja la possibilitat d'incorporar models de cotutoria per repartir el seguiment tutorial entre dos docents, així com reduir ràtios i augmentar el temps destinat a l'acció tutorial per poder oferir un acompanyament més personalitzat.

Les famílies del grup focal proposen crear més espais de trobada i participació entre famílies, alumnat i centre educatiu. FC2, considera que les reunions inicials de curs haurien d'explicar millor el paper de l'AFA a les famílies que arriben a primer d'ESO. A més, FA1, FA2 i FC1 proposen impulsar activitats més participatives i comunitàries, com mostres de projectes o activitats obertes, per afavorir la implicació de famílies menys participatives. Tot i valorar positivament activitats ja existents, com la festa de benvinguda, proposen incorporar espais més informals de convivència, com un "pica-pica", per facilitar el contacte i la cohesió entre les famílies.

6. Discussió

Un cop presentats els resultats de la recerca, es procedeix a analitzar i interpretar les dades obtingudes contrastant-les amb el marc teòric per aprofundir en la relació entre l'institut i les famílies des d'una perspectiva crítica. La discussió s'ha organitzat en cinc blocs temàtics que s'aniran desenvolupant a continuació:

En primer lloc, cal analitzar com es materialitza la **corresponsabilitat educativa** en la pràctica. La literatura defensa que la relació entre la família i el centre educatiu ha de basar-se en una responsabilitat compartida que vagi més enllà del seguiment acadèmic. En aquest sentit, els resultats suggereixen que el centre mostra una clara voluntat de mantenir una comunicació oberta amb les famílies. Tanmateix, aquesta relació sembla continuar estant condicionada per dinàmiques principalment informatives i reactives, fet que dificulta assolir la bidireccionalitat i la participació activa que planteja Collet-Sabé (2020). Això indica que, tot i que la corresponsabilitat educativa és un principi reconegut pels diferents agents, la seva aplicació efectiva continua representant un repte en el context analitzat.

Un altre aspecte rellevant és el caràcter reactiu de la comunicació entre les famílies i el centre educatiu. Quan el contacte es produeix principalment davant situacions de dificultat, la relació corre el risc de quedar vinculada a la resolució de problemes concrets més que no pas a un procés de col·laboració continuada. Aquesta situació coincideix amb les aportacions de Comas (2018) i posa de manifest les dificultats per avançar cap a una corresponsabilitat educativa basada en la participació i el diàleg regular entre ambdues parts.

D'altra banda, és interessant observar com les famílies i els docents perceben aquesta relació. Mentre que la teoria subratlla que la col·laboració ajuda l'alumnat a sentir-se més segur emocionalment i motiva la seva adaptació, a l'institut es detecta que aquesta coordinació és vista, sobretot, com una eina per "identificar les dificultats d'aprenentatge". Els resultats suggereixen que la relació família-centre continua vinculant-se principalment al seguiment acadèmic i a la detecció de dificultats , que no pas com un espai de participació democràtica en la vida del centre.

Finalment, la manca de referències específiques a la relació amb les famílies dins del Projecte Educatiu de Centre (PEC) convida a reflexionar sobre el grau d'institucionalització d'aquesta temàtica educativa. Tot i els esforços realitzats pels tutors/es, els resultats suggereixen que la comunicació amb les famílies continua depenent en gran mesura de les pràctiques desenvolupades per cada docent. Per tant, això podria dificultar la construcció d'una línia d'actuació compartida i consolidada a escala de centre.

En segon lloc, cal posar el focus en **l'acció tutorial.** Es defineix com un procés continu d'acompanyament que integra les dimensions acadèmiques, personals i emocionals de l'alumne. En el context de l'institut analitzat, els resultats reforcen la idea que la figura del tutor ocupa una posició central i és el principal canal de comunicació entre la institució i el nucli familiar. Igualment, destaca el paper de les coordinadores d'ESO i Batxillerat en la supervisió, coordinació i seguiment de les tutories. Aquesta realitat concorda amb el model de "tutoria compartida" proposat per Saiz-Linares i Ceballos (2021), on el tutor actua com a dinamitzador d'una xarxa de suport coherent entre els docents i les famílies.

L'anàlisi de les dades suggereix que aquest acompanyament pot contribuir positivament al benestar de l'alumant. Casos recollits en les entrevistes, com el seguiment d'un alumne amb addicció a les xarxes socials o la intervenció en situacions d'apatia i aïllament, apunten que una comunicació constant i fluida pot facilitar la detecció de necessitats. Aquestes afirmacions donen suport a Ruiz Díaz et al. (2025), segons explica que un entorn estable basat en la comunicació afavoreix la capacitat de l'adolescent per afrontar els reptes personals i acadèmics. A més, s'observa que l'acompanyament tutorial no s'hauria de limitar a l'alumnat amb dificultats; la coordinadora de batxillerat (T3) assenyala que els alumnes amb bon rendiment també poden patir inseguretats o angoixes que requereixen una atenció que sovint es descuida.

No obstant això, emergeix una contradicció entre la rellevància a la tutoria i els recursos reals destinats. Mentre que Olmos Rueda (2020) insisteix que la tutoria ha de ser una acció planificada i integral, els docents expresen que dues hores destinades a l'acció tutorial són "insuficients" per atendre la complexitat de les ràtios actuals. Aquesta manca de temps institucional dificulta l'establiment d'un vincle profund amb cada família, limitant en molts casos el seguiment a una única reunió anual, fet que podria dificultar una valoració profunda i continuada. A més, algunes famílies expliquen que determinades reunions tutorials només es realitzen si elles mateixes les sol·liciten o bé acaben produint-se molt avançat el curs, fet que evidencia una excessiva una necessitat d'un major seguiment i coordinació per part del centre educatiu.

En tercer lloc, s'ha d'aborar un dels temes més clau de la recerca: "Quins factors poden explicar la baixa **participació de les famílies en els òrgans formals del centre**?". Comas (2018) ja adverteix que aquest distanciament debilita la corresponsabilitat, un fet que la presidenta de l'AFA (FA2) confirma en observar una presència molt més reduïda de les famílies en comparació amb l'etapa de primària. Part d'aquesta realitat s'explica pel procés d'autonomia i construcció de la identitat propi de l'adolescència, però l'anàlisi de les dades revela que existeixen barreres que van més enllà del desenvolupament evolutiu dels adolescents.

En aquest sentit, resulta especialment reveladora la reflexió del D1, qui afirma que *"la participació a l'escola és gairebé un luxe que es poden permetre les famílies que tenen totes les necessitats bàsiques cobertes".* Aquesta reflexió convida a qüestionar el model de participació que estem exigint des de les institucions educatives. Si la participació es concep com un "luxe", estem acceptant implícitament que el sistema educatiu està dissenyat per escoltar només aquelles famílies amb un determinat capital social, econòmic i temporal. Com assenyala Comas (2018), l'institut sovint projecta expectatives basades en un model cultural determinat que no té en compte les condicions de precarietat laboral, la manca de flexibilitat horària o les barreres lingüístiques d'una part important de la comunitat.

Els resultats mostren la desigualtat en la participació. La participació en òrgans formals és reduïda i poc representativa de la diversitat del centre. Les famílies que sí que hi participen solen tenir una trajectòria prèvia de militància escolar i professions vinculades a l'àmbit social, cosa que reforça la idea que la participació no és un exercici d'accés universal, sinó una activitat que requereix unes competències i una disponibilitat que la institució no està facilitant a tothom. Fins i tot, el sistema de reutilització de llibres, que podria semblar una eina de cohesió, actua com un mecanisme de participació "forçada", ja que moltes famílies es fan sòcies de l'AFA principalment per accedir a aquest benefici econòmic i no per un compromís real amb el projecte educatiu.

Aquesta situació pot contribuir a invisibilitzar determinades famílies, que sovint son percebudes com a poc implicades, sense conèixer realment el seu interès educatiu. Davant d'això, es fa necessari repensar el paper de l'institut i avançar cap a un model més inclusiu i proper, capaç d'adaptar-se a les diferents realitats familiars. En aquest sentit, Alonso Sánchez i Torres González (2023) defensen la importància d'una cultura de la cura que garanteixi una participació més equitativa i eviti pràctiques que poden generar exclusió dins la comunitat educativa.

En quart lloc, apareixen les **tensions** que neixen de les diferents expectatives sobre el futur de les joves. Malgrat que la relació entre les famílies i l'institut es basa en la confiança i el respecte mutu per afavorir la coherència educativa, la realitat de la pràctica diària genera tensions.

D'altra banda, el procés d'orientació acadèmica continua sent influenciat per les expectatives que algunes famílies tenen envers el Batxillerat, i que les decisions acadèmiques no depenen només de les recomanacions del centre, sinó també de les expectatives que les famílies tenen sobre el futur dels seus fills/es. Aquesta situació coincideix amb la literatura, que destaca la influència de les famílies en la trajectòria educativa de l'alumnat, i posa de manifest que la corresponsabilitat educativa requereix diàleg i la construcció d'objectius compartits entre les famílies i el centre.

La digitalització de la comunicació a través de plataformes com iEduca o el correu electrònic també ha generat noves tensions relacionades amb la demanda d'immediatesa. Tot i que aquestes eines faciliten el contacte entre famílies i centre, alguns docents assenyalen que sovint es creen expectatives de resposta fora de l'horari laboral. Aquesta situació evidencia la necessitat d'establir límits i protocols clars que permetin compatibilitzar una comunicació fluida amb el benestar i el descans digital del professorat.

Així mateix, aquestes tensions confirmen que el paper del tutor com a intermediari requereix una alta complexitat emocional i professional, ja que ha de gestionar no només l'aprenentatge de l'alumne, sinó també les pors i les expectatives dels seus familiars. Com assenyalen Saiz-Linares i Ceballos (2021), cal transcendir cap a un model de col·laboració real, on aquestes tensions es visquin com a oportunitats de diàleg i no com a simples obstacles institucionals.

En cinquè i últim lloc, s'analitzen les **propostes per millorar** aquesta relació. Segons la teoria, educar implica cuidar, i aquesta tasca només és possible si la institució revisa les seves pràctiques per fer-les més participatives.

Una de les demandes més repetides pel professorat és la necessitat de reforçar la formació en acció tutorial i gestió emocional. Aquesta proposta coincideix amb la visió d'Olmos Rueda (2020) i de Saiz-Linares i Ceballos (2021), que entenen la tutoria com una tasca que va més enllà del seguiment acadèmic i que inclou l'acompanyament personal i emocional de l'alumnat. En aquest sentit, els resultats suggereixen que les exigències actuals de la funció docent requereixen competències cada vegada més diverses, fet que reforça la necessitat d'oferir formació i recursos específics al professorat.

L'equip directiu aposta per millorar la transparència a través de canals digitals com la web del centre, però les famílies proposen una estratègia més comunitària i informal (pica-pica). Aquesta proposta suggereix que la participació no depèn només de disposar d'informació, sinó també de generar entorns de confiança i pertinença, tal com apunta Romero Alegre (2026), especialment per a les famílies que habitualment queden al marge dels òrgans formals de participació.

En conclusió, els resultats evidencien que la relació entre les famílies i l'institut es basa en una voluntat compartida de col·laboració i acompanyament de l'alumnat, especialment a través de l'acció tutorial. Tot i això, també apareixen limitacions estructurals, socials i organitzatives que dificulten una corresponsabilitat realment equitativa i participativa. En aquest sentit, la recerca posa de manifest la necessitat d'avançar cap a models de relació més inclusius, flexibles i comunitaris, capaços d'adaptar-se a la diversitat de realitats familiars presents a l'educació secundària.

7. Conclusions

7.1. Conclusions de la recerca

L'anàlisi de la relació entre les famílies i el centre educatiu durant l'etapa de l'ESO i Batxillerat, realitzada a través d'aquest estudi de cas en un institut públic de Barcelona, ha permès extreure diverses conclusions relacionades amb els objectius plantejats inicialment. La recerca s'ha centrat en comprendre com es construeix la comunicació i la participació entre famílies i centre educatiu, així com les dificultats que apareixen en aquesta relació durant l'etapa de l'adolescència.

A partir de les entrevistes realitzades a l'equip directiu, tutors i famílies vinculades a l'AFA i al Consell Escolar, s'ha pogut obtenir una visió àmplia de la realitat del centre. Els resultats mostren que el pas de primària a secundària modifica notablement la relació entre les famílies i l'institut, especialment pel que fa al nivell de participació i seguiment familiar.

Per donar resposta de manera sistemàtica i rigorosa a la recerca, es presenta a continuació l'anàlisi detallada de cadascun dels objectius plantejats en aquest treball:

- **Objectiu General: Analitzar el procés de comunicació entre la família i el centre educatiu en l'etapa de l'adolescència, a partir de la percepció del professorat i de les famílies d'un institut públic de Barcelona.**

La investigació mostra que la comunicació entre les famílies i el centre educatiu disminueix durant l'etapa de secundària. La relació acostuma a ser principalment informativa i reactiva, activant-se sobretot davant dificultats acadèmiques o problemes de conducta. Això fa que la comunicació sovint s'associï a situacions negatives i evidencia la necessitat de construir una relació més propera i continuada entre les famílies i el centre educatiu.

- **Objectiu Específic 1: Identificar quina importància atorguen les famílies i el professorat a la relació família-centre educatiu.**

Els resultats mostren que tant les famílies com el professorat consideren important la relació família-centre durant l'ESO i Batxillerat. Tot i això, mentre alguns docents interpreten la baixa participació familiar com una manca d'interès, moltes famílies la relacionen amb la necessitat de donar més autonomia als adolescents o amb la manca d'espais de participació accessibles i propers dins del centre educatiu.

- **Objectiu Específic 2: Analitzar les formes de comunicació existents entre les famílies i el centre educatiu.**

La investigació mostra que la digitalització ha canviat les formes de comunicació entre les famílies i el centre educatiu. Plataformes com iEduca o el correu electrònic permeten transmetre informació de manera ràpida, accessible i eficient, fet que evidencia aspectes positius d'aquesta digitalització. Tot i això, les tutories continuen realitzant-se majoritàriament de manera presencial, aspecte valorat positivament tant per les famílies com pel professorat, ja que facilita una comunicació més personal i propera. Com a punt negatiu, normalment només es fa una reunió durant el curs.

- **Objectiu Específic 3: Explorar el grau de participació de les famílies en la vida del centre (acció tutorial, AFA, consell escolar, etc.).**

La recerca mostra que la participació de les famílies en òrgans formals disminueix durant l'etapa de secundària. Les tutories individuals continuen sent la forma de contacte família-tutor, mentre que la participació en espais com l'AFA o el Consell Escolar és molt més reduïda i acostuma a concentrar-se en un grup petit de famílies implicades. Això evidencia la dificultat d'aconseguir una participació familiar àmplia i representativa dins la vida del centre educatiu.

- **Objectiu Específic 4: Detectar dificultats i barreres en la cooperació entre famílies i centre educatiu a l'ESO i Batxillerat.**

La investigació ha identificat diverses dificultats que limiten la cooperació entre les famílies i el centre educatiu durant l'ESO i Batxillerat. Entre les principals barreres destaquen les dificultats de conciliació horària i les barreres culturals i lingüístiques. Aquestes situacions poden generar inseguretat, distància i una menor participació en la vida escolar, evidenciant la necessitat de crear espais més accessibles, inclusius i acollidors per a totes les famílies.

Com a **reflexió final**, considero que la relació entre les famílies i el centre educatiu és un element fonamental durant l'etapa de l'ESO i Batxillerat i que pot influir positivament en el benestar acadèmic, social i emocional dels adolescents. Quan existeix una comunicació propera i una col·laboració real entre ambdues parts, els joves poden sentir-se més acompanyats, compresos i segurs en una etapa marcada per molts canvis personals i emocionals.

Tot i això, aquest estudi també m'ha permès observar que la relació entre les famílies i el centre educatiu es caracteritza, en molts casos, per una participació limitada i una comunicació puntual. Per aquest motiu, els resultats no permeten confirmar de manera clara alguns dels beneficis que la

literatura associa a una relació estreta i continuada entre ambdues parts. Això no implica necessàriament que aquests beneficis no existeixin, sinó que, en el context analitzat, la intensitat de la relació observada dificulta valorar fins a quin punt poden arribar a influir en l'alumnat. Però, tot i que és natural que durant l'adolescència els joves busquin més autonomia i independència, això no significa que deixin de necessitar l'acompanyament dels adults. Precisament en aquesta etapa és important que la família i l'institut continuin mantenint una relació coordinada, basada en la confiança i el seguiment compartit dels adolescents.

Per aquest motiu, considero necessari continuar reforçant espais de comunicació més humans, constants i accessibles que permetin construir una relació més propera entre les famílies i el centre educatiu. La relació família-centre existeix i és valorada per tots els agents, però continua funcionant principalment sota una lògica comunicativa, reactiva i poc participativa.

7.2. Limitacions de l'estudi i línies futures de treball

Aquest treball té algunes limitacions que s'han de tenir en compte a l'hora de mirar els resultats. Com que és un estudi de cas centrat en un sol institut públic situat a l'Esquerra de l'Eixample de Barcelona, on la majoria de les famílies són benestants, les dades expliquen una realitat social molt concreta i els resultats no es poden aplicar a tots els centres educatius. A més, la mostra de persones entrevistades és petita, cosa que fa difícil tenir una visió general de tota la comunitat educativa. També hi ha hagut una participació limitada de les famílies i s'ha produït un petit biaix, perquè el grup focal es va fer amb mares i pares de l'AFA o del Consell Escolar que ja estan molt implicats en el dia a dia de l'institut. D'altra banda, hem tingut poc temps per fer la recerca, de manera que el període per recollir la informació ha estat breu i s'han pogut fer poques entrevistes. Finalment, la mancança més important és que no s'ha inclòs la veu de l'alumnat, la qual cosa ens impedeix saber què pensen els mateixos joves sobre com es relacionen els seus pares amb el centre.

Tenint en compte aquests punts, de cara al futur es proposen diverses línies de treball per continuar investigant sobre el tema. Primer, seria bo ampliar la recerca a més instituts de diferents barris i fer comparacions entre centres públics i concertats, per veure si el tipus d'institut o el perfil econòmic de la zona canvia la manera de relacionar-se amb les famílies. Segon, es fa molt important incloure els alumnes a través de qüestionaris o xerrades per conèixer la seva opinió. També és un objectiu clau fer recerques centrades amb les famílies que participen menys. Per acabar, es proposa buscar i provar idees concretes per millorar aquesta participació, així com analitzar millor l'ajuda que donen els tutors i com l'ús de mòbils i plataformes digitals està canviant la comunicació entre els professors i famílies.

7.3. Reflexió sobre competències assolides i aportació a la línia pedagògica

La realització d'aquest Treball de Fi de Grau ha suposat un procés d'aprenentatge personal, acadèmic i professional que m'ha permès desenvolupar competències tant a la investigació educativa, com a la pràctica pedagògica. El contacte directe amb docents, equips directius i famílies m'ha ajudat a comprendre millor la complexitat de les relacions educatives dins els centres de secundària i a desenvolupar una mirada més crítica sobre el funcionament del sistema educatiu actual. També he pres consciència de la importància del treball coordinat entre els diferents agents educatius i del valor que té l'acompanyament emocional dels adolescents durant aquesta etapa.

Aquest treball també ha reforçat el meu interès professional per l'àmbit de l'orientació educativa. Tot i que durant el grau, la formació relacionada amb l'orientació escolar i l'acció tutorial ha estat limitada, i només l'hem tractat en una assignatura, aquesta recerca m'ha permès comprendre millor la seva rellevància dins del context educatiu actual. Per aquest motiu, considero necessari ampliar els continguts vinculats a l'acció tutorial, la mediació amb famílies i l'acompanyament emocional, especialment per a l'alumnat que vol desenvolupar la seva tasca professional en l'àmbit educatiu.

D'altra banda, aquest estudi també aporta una reflexió pedagògica sobre la necessitat de superar un model de comunicació família-centre reactiu i centrat únicament en problemes acadèmics o conductuals. Els resultats mostren la importància d'avançar cap a una comunicació més propera, continuada i bidireccional, així com una acció tutorial que integri no només la dimensió acadèmica, sinó també les necessitats personals i emocionals de l'alumnat.

Finalment, considero que aquest TFG no només m'ha aportat coneixements teòrics i metodològics, sinó que també m'ha ajudat a definir millor els meus interessos professionals i la meva mirada pedagògica. La recerca reafirma la necessitat d'entendre l'educació com una tasca compartida entre famílies i centre educatiu, on l'acció tutorial i l'orientació tenen un paper fonamental en l'acompanyament integral de l'alumnat

8. Ús de la intel·ligència artificial

Durant l'elaboració d'aquest treball s'han utilitzat eines d'intel·ligència artificial, concretament Chat GPT i Gemini, com a suport complementari en algunes fases del procés de recerca i redacció. L'ús d'aquestes eines s'ha fet de manera responsable, crítica i supervisada en tot moment.

Principalment, aquestes eines s'han utilitzat per donar suport en aspectes relacionats amb l'organització de les idees, la revisió lingüística i la millora de la redacció acadèmica. Especialment durant les primeres fases del treball, també van servir com a eina d'orientació inicial. Per exemple, abans d'elaborar el marc teòric, es van utilitzar per obtenir orientacions generals sobre possibles temàtiques, conceptes clau i una proposta orientativa d'estructura o índex del marc teòric, ja que inicialment no es tenia clar per on començar la cerca d'informació. A partir d'aquesta orientació inicial, es va dur a terme de manera autònoma la cerca bibliogràfica, la selecció de fonts acadèmiques i la construcció del contingut teòric del treball.

A més, aquestes eines també han servit per reformular frases, corregir errors gramaticals o per resoldre dubtes relacionats amb el format acadèmic, la coherència textual o la comprensió d'alguns conceptes teòrics. També s'ha utilitzat IA per facilitar el procés de transcripció de les entrevistes realitzades, amb l'aplicació Softcatalà.

Tot i això, cal destacar que la selecció bibliogràfica, l'anàlisi de la informació, la interpretació dels resultats, les conclusions i el conjunt del contingut acadèmic del treball han estat elaborats de manera autònoma i crítica. Les eines d'intel·ligència artificial no han substituït en cap moment el procés de reflexió, anàlisi i presa de decisions propi de la investigació.

Així mateix, totes les aportacions generades amb suport d'intel·ligència artificial han estat revisades, contrastades i adaptades segons els objectius i criteris del treball acadèmic. En conclusió, s'ha fet un ús responsable i supervisat d'aquestes eines, entenent que la intel·ligència artificial forma part de la realitat actual i del nostre dia a dia, i que, utilitzada de manera crítica i ètica, pot esdevenir un recurs útil de suport en l'àmbit acadèmic i professional.

9. Bibliografia

Alonso Sánchez, J. A., & Torres González, N. (2023). La Participación de las Familias en los Centros Educativos: Una Exploración Teórica. *Ciencia Latina Revista Científica Multidisciplinar*, 7(5), 3460-3476. https://doi.org/10.37811/cl_rcm.v7i5.7970

Camilo Ruiz Diaz, Ingrid Mosquera Jacinto, & Víctor Jáuregui Becerra. (2026). FORMACIÓN FAMILIAR Y CONVIVENCIA ESCOLAR: UN VÍNCULO INDISOLUBLE PARA EL DESARROLLO INTEGRAL . *LÍNEA IMAGINARIA*, *23*(2). https://doi.org/10.56219/lneaimaginaria.v23i2.5109

Cerviño Saavedra, M. J. (2007). *Educar en la corresponsabilidad: Propuestas para la familia y la escuela* (Guías para padres y madres n.º 22). Confederación Española de Asociaciones de Padres y Madres de Alumnos (CEAPA). https://ceapa.es/wp-content/uploads/2021/03/22-EDUCAR-EN-LA-CORRESPONSABILIDAD.pdf

Collet, J. (2020). Les relacions entre l'escola i les famílies des d'una perspectiva democràtica: eixos d'anàlisi i propostes per a l'equitat. *Educar 2020*, 56(1), 241-258. Dialnet. https://pdfs.semanticscholar.org/9672/043111b0c8d54391ec4f3f7c519b59cf4777.pdf

Comas, M. (2019a). Claus per repensar el paper de les famílies dins la comunitat educativa. *Reptes de l'educació a Catalunya. Anuari 2018*, 6, 357-394. https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/g/6/9/8/i/w/2/j/u/06_cap-6anuari2018.pdf

Departament d'Educació. (2023). *Consells escolars dels centres públics*. Generalitat de Catalunya. Recuperat l'11 de gener de 2026, de https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/centres/consells-escolars-centres/centres-publics/

Departament d'Educació. (2022). *L'acció tutorial compartida entre família i centre (12-18 anys)*. Generalitat de Catalunya. Recuperat l'11 de gener de 2026, de https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/families-escola/accio-tutorial-compartida/12-18-anys/

Romero Alegre, Mercedes. (2026). *Entornos que protegen, comunidades que crecen: una perspectiva educativa integral. Padres Y Maestros Journal of Parents and Teachers*, *405*, 63-69. https://doi.org/10.14422/pym.i405.y2026.00

Escola Bressol Municipal Hort de Pau. (s. f.). *Què és l'AFA?* Nodes. Recuperat l'11 de gener de 2026, de https://agora.xtec.cat/ebhortdepau/afa/que-es-lafa/

Generalitat de Catalunya. (2022). *Comunitat Educativa. Escola i famílies*. Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. https://xtec.gencat.cat/ca/comunitat/escolaifamilies/

Generalitat de Catalunya. (2017). Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, (7477). https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=799722

González, R. (2014). *La familia como primer agente de socialización. La transformación de la función educativa de la familia a lo largo de la historia*. https://www.preparadores.eu/temamuestra/Maestros/InfantilLOMCE.pdf

Jiménez Chaves, V. E. (2012). El estudio de caso y su implementación en la investigación. *Revista Internacional de Investigación en Ciencias Sociales*, 8(1), 141–150. https://scielo.iics.una.py/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S2226-40002012000100009

Jover Olmeda, G. (2011). Funciones de la educación secundaria en la sociedad actual. *Edetania*, (39), 27–41. https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3721957.pdf

Lopezosa, C. Entrevistas semiestructuradas con NVivo: pasos para un análisis cualitativo eficaz. En: Lopezosa C, Díaz-Noci J, Codina L, editores Methodos Anuario de Métodos de Investigación en Comunicación Social, 1. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra; 2020. p. 88-97. DOI: 10.31009/methodos.2020.i01.08
https://repositori.upf.edu/items/ce04bb94-d589-43ef-9cdb-e0d8e24333ea#page=1

Magdaleno Sánchez, D. (2020). *La importància de la relació entre família i escola* [Treball de Fi de Grau, Universitat de les Illes Balears]. Repositori Institucional de la UIB. https://dspace.uib.es/handle/11201/155158

Mardones Soto, G. (2023). La influencia del clima escolar en el aprendizaje: Revisión sistemática. *Revista Realidad Educativa*, 3(2), 121–145. https://doi.org/10.38123/rre.v3i2.300

Olmos Rueda, P. (2020). *La acción tutorial en el marco de la orientación escolar*. Departament de Pedagogia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona. https://ddd.uab.cat/record/234861?ln=ca

Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO). (2022). *Reimagining our futures together: a new social contract for education*. UNESDOC Digital Library. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382890

Pereyra, D. (2023). *Relación familia-escuela. La familia primer agente de socialización*. https://repositorio.cfe.edu.uy/handle/123456789/2635;jsessionid=78E8D2B7CB26912111C93C52001FA9FD

Real Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya [DOGC]*, 7477, de 19 d'octubre de 2017 (Espanya). https://portaldogc.gencat.cat/utilsEADOP/PDF/7477/1639866.pdf

Saiz Linares, Ángela, & Ceballos López, N. (2021). Una investigación sobre las tutorías compartidas. *REOP - Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, *32*(1), 41–58. https://doi.org/10.5944/reop.vol.32.num.1.2021.30739

Sánchez Cuenca, S. (2020). *L'educació emocional a l'educació secundària: Una proposta d'intervenció* [Treball de Fi de Grau, Universitat de les Illes Balears]. Directori Digital de Documentació de la UIB. http://hdl.handle.net/11201/155158

UNESCO. (2024). *Transformar la educación para lograr el desarrollo sostenible y un futuro de paz, justicia y prosperidad: Visión y propuestas para México 2024-2030*. Sector Educación https://articles.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2025/01/unesco_transformar_educacio%CC%81n.pdf

Vera Juca, E. X., Vera Sarmiento, P. M., Guzmán Guaylacela, J. V., Estrada Calderón, G. A., Verduga Moreno, Y. M., & Vera Sarmiento, M. C. (2026). Influencia del acompañamiento familiar en el

desarrollo socioemocional y académico de los estudiantes. *Revista Latinoamericana De Calidad Educativa*, *3*(1), 304-311. https://doi.org/10.70625/rlce/435

Villar Varela M., Barreiro Fernández F. y García Sánchez A. M. (2024). Escuela y familia: por una alianza necesaria para la prevención de los estereotipos de género en la adolescencia. *Revista Complutense de Educación*, *35*(4), 899-908. https://doi.org/10.5209/rced.90381

10. Annexes

10. 1. Annex 1: Taula de categories i subcategories d'anàlisi per al guió d'entrevistes

Taula A1. 1. Categories i subcategories d'anàlisi del guió d'entrevista (Equip directiu)

Categoria	Subcategoria	Preguntes
8. Perfil professional	**Trajectòria professional**	Podries explicar breument la seva trajectòria professional i el temps que porta exercint com a director/a del centre?
	Funcions en relació amb la comunitat educativa	Quines són les principals funcions que desenvolupa com a director/a en relació amb la comunitat educativa?
9. Model de relació família-centre	**Concepció del model relacional**	Com definiria el model de relació família-centre que promou l'institut?
	Presència en el PEC	Quin pes té aquesta relació dins del Projecte Educatiu del Centre?
	Impacte en l'èxit educatiu	Des de la seva experiència, com influeix la implicació familiar en l'èxit educatiu de l'alumnat?
10. Estratègies de participació	**Actuacions impulsades des del centre**	Quines actuacions o estratègies impulsa el centre per fomentar la implicació de les famílies?
	Lideratge de la direcció	Com es treballa des de la direcció per garantir una relació propera i col·laborativa amb totes les famílies?
11. Comunicació	**Canals i organització**	Com s'organitza la comunicació amb les famílies?
	Paper de la tutoria	Quin paper hi tenen els tutors i tutores en aquesta comunicació?

12. Participació formal	**Paper de l'AFA**	Quin paper té l'AFA dins la vida del centre i com és la coordinació amb l'equip directiu?
	Consell Escolar com a espai de participació	Considera que el Consell Escolar és un espai real de participació de les famílies? Per què?
	Representativitat i diversitat	Creu que la participació formal (AFA, Consell Escolar) reflecteix la diversitat de famílies del centre?
13. Dificultats i condicionants	**Obstacles en l'etapa d'ESO**	Quines dificultats detecta en la relació entre famílies i centre a l'ESO?
	Factors condicionants de la participació	Quins factors considera que condicionen més la participació familiar?
14. Propostes de millora	**Línies estratègiques de millora**	Quines línies de millora considera prioritàries per reforçar aquesta relació?
	Aportacions finals	Vol afegir algun altre aspecte rellevant?

Taula A1.2. Categories i subcategories d'anàlisi del guió d'entrevista (Tutors/es).

Categoria	Subcategoria	Preguntes
8. Rol tutorial	**Funcions i responsabilitats**	Quin és el seu rol com a tutor/a dins del centre?
	Tutor/a com a pont família-centre	Com entén la figura del tutor/a com a pont entre família i institut?
9. Importància de la relació família-centre	**Valor educatiu**	Quina importància creu que té la relació amb les famílies en el procés educatiu de l'alumnat?
	Influència en el rendiment acadèmic i benesar emocional i social	De quina manera creu que aquesta relació influeix en el rendiment acadèmic?
		I en el benestar emocional i social de l'alumnat?
	Prevenció del conflicte i fracàs escolar	Considera que una bona relació família-centre pot contribuir a prevenir conflictes o fracàs escolar? Com?
10. Comunicació amb les famílies	**Organització de la comunicació**	Com s'organitza habitualment la comunicació amb les famílies al llarg del curs?
	Canals utilitzats	Quins canals utilitza (reunions, correu electrònic, plataforma digital, trucades…) i en quines situacions?
	Tipus de comunicació	La comunicació és majoritàriament informativa o també participativa?

11. Coordinació institucional	**Criteris comuns de centre**	Existeixen criteris comuns al centre sobre com relacionar-se amb les famílies?
	Coordinació amb l'equip directiu	Hi ha coordinació entre tutors/es i equip directiu en aquest àmbit?
12. Implicació familiar	**Grau d'implicació detectat**	Quin grau d'implicació detecta en les famílies del seu grup classe?
	Diferències segons perfil familiar	Observa diferències segons el nivell socioeconòmic, cultural o l'etapa educativa?
	Factors que afavoreixen o dificulten	Quins factors afavoreixen o dificulten aquesta implicació?
13. Dificultats i gestió de conflictes	**Obstacles en la relació**	Quines dificultats principals troba en la relació amb les famílies?
14. Propostes de millora	**Propostes de millora**	Quines propostes de millora plantejaria per reforçar la relació família-centre?

Taula A1.3. Categories i subcategories d'anàlisi del guió d'entrevista (Famílies).

Categoria	Subcategoria	Pregunta
8. Contextualització inicial	**Perfil familiar**	En quin curs o cursos estudien els vostres fills o filles?
		Quant temps fa que formeu part de l'institut?
	Vinculació amb l'AFA	Quina funció teniu dins l'AFA?
		Què us va motivar a implicar-vos en l'AFA?
9. Experiència com a membres de l'AFA	**Funció de l'AFA**	Quin paper creieu que té l'AFA dins la comunitat educativa de l'institut?
	Activitats i accions	Quines accions o activitats impulseu des de l'AFA?
10. Comunicació AFA–institut	**Relació AFA–centre**	Com és la relació entre l'AFA i l'equip directiu i docent?
		En quins espais o moments es produeix aquesta relació?
	Canals	A través de quins canals us comuniqueu habitualment amb el centre?
		Aquests canals són efectius? Per què?
	Coordinació	Com valoreu la coordinació entre AFA i centre?
		Quins aspectes d'aquesta relació funcionen millor? I quins caldria millorar?

11. Relació amb el tutor o tutora	**Moments de contacte**	En quins moments acostumeu a tenir contacte amb el tutor/a del vostre fill/a?
		Per quins motius solen produir-se aquests contactes?
	Canal	A través de quin canal us comuniqueu amb el tutor/a del grup classe?
	Freqüència	Cada quant acostumeu a tenir contacte?
	Valoració	Creieu que aquesta freqüència és adequada o hauria de ser diferent? Per què?
	Qualitat de la relació	Com valoreu la relació amb el tutor/a? Us sentiu escoltats i acompanyats?
12. Participació de les famílies	**Formes de participació**	De quines maneres participeu, més enllà de l'AFA, en la vida del centre?
	Dificultats	Quines dificultats creieu que tenen les famílies per participar?
13. Inclusió i equitat	**Participació diversa**	Creieu que totes les famílies tenen les mateixes oportunitats d'implicar-se?
		Quins factors poden dificultar la participació d'algunes famílies?
14. Propostes de millora	**Millora de la relació**	Quines accions concretes proposaríeu per millorar la relació entre famílies i institut?
	Mirada de futur	Com us agradaria que fos aquesta relació en el futur?

10.2. Annex 2: Model de validació del guió d'entrevistes enviat als experts

VALIDACIÓ D'INSTRUMENTS

Benvolgut/da,

Com a alumna de darrer curs del Grau de Pedagogia estic duent a terme un estudi emmarcat en el Treball de Final de Grau, titulat: *La relació entre la família i el centre educatiu a l'ESO: un vincle clau per a un millor èxit educatiu*, amb l'objectiu general **d'analitzar el procés de comunicació i la relació entre la família i el centre educatiu durant l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO), a partir de la percepció del professorat i de les famílies d'un institut públic de Barcelona**.

Els instruments que et remeto són tres guions: **dues entrevistes i un grup focal**, que pretenen **recollir informació qualitativa rellevant sobre la relació família–centre educatiu, els canals de comunicació, la participació familiar, l'acció tutorial i les dificultats i reptes d'aquesta col·laboració a l'ESO**, des de la perspectiva de l'equip directiu, del professorat tutor i de les famílies.

El primer guió d'entrevista, pel director/a de l'institut, inclou un conjunt de preguntes agrupades en 7 categories d'anàlisi (perfil professional, model de relació família-centre, estratègies de participació, comunicació, participació formal, dificultats i condicionants i propostes de millora) i dues o tres subcategories per a cadascuna d'aquestes.

El segon guió d'entrevista, per l'equip de tutors i tutores del centre, inclou un conjunt de preguntes agrupades en 7 categories d'anàlisi (rol tutorial, importància de la relació família-centre, comunicació amb les famílies, coordinació institucional, implicació familiar, dificultats i gestió de conflictes i propostes de millora) i dues o tres subcategories per a cadascuna d'aquestes.

En el tercer punt, del grup focal amb famílies, el guió inclou també 7 categories d'anàlisi, que són: contextualització inicial, experiència com a membres de l'AFA, comunicació AFA–centre, relació amb el tutor o tutora, participació de les famílies, inclusió i equitat, i propostes de millora, amb diverses subcategories associades.

En aquest sentit, et sol·licito que revisis i valoris el guió d'entrevista que et presento tenint en compte tres criteris que han de permetre validar les diferents preguntes que componen l'entrevista:

- **Univocitat:** indica que la pregunta només té una possible interpretació. Fa referència a la claredat gramatical i semàntica en la redacció de la pregunta. L'escala de valoració de la importància es mesura d'1 a 4, on 1 és "Gens important" i 4 "Molt important".

- **Pertinença**: indica que la pregunta mesura el que es pretén, en aquest cas aspectes vinculats a la relació entre la família i el centre educatiu, la comunicació família–centre, la participació familiar, l'acció tutorial compartida i la corresponsabilitat educativa. L'escala de valoració de la importància es mesura d'1 a 4, on 1 és "Gens important" i 4 "Molt important".

- **Importància:** fa referència a la rellevància d'incloure la pregunta amb relació a la informació que aquesta pot aportar a l'estudi. L'escala de valoració de la importància es mesura d'1 a 4, on 1 és "Gens important" i 4 "Molt important".

Igualment, s'afegeix un apartat de comentaris qualitatius per a cadascuna de les preguntes, per si es considera adequat incloure algun comentari addicional.

En la pàgina següent trobarà les entrevistes a validar. Una vegada omplert li sol·licito que remeti el document a *1668233@uab.cat*

Agraïda per la teva col·laboració, rep una cordial salutació,

Mar Las Heras Casas

Objectiu: Conèixer la visió institucional del centre educatiu sobre la relació entre la família i l'institut a l'ESO, així com les estratègies, actuacions i línies de millora impulsades des de l'equip directiu per fomentar la comunicació, la participació familiar i la corresponsabilitat educativa.

ENTREVISTA DIRECTOR	**UNIVOCITAT**				**PERTINENÇA**				**IMPORTÀNCIA**					**OBSERVACIONS**
Preguntes	**1**	**2**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
Podries explicar breument la seva trajectòria professional i el temps que porta exercint com a director/a del centre?														
Quines són les principals funcions que desenvolupa com a director/a en relació amb la comunitat educativa?														
Com definiria el model de relació família-centre que promou l'institut?														
Quin pes té aquesta relació dins del Projecte Educatiu del Centre?														
Des de la seva experiència, com influeix la implicació familiar en l'èxit educatiu de l'alumnat?														
Quines actuacions o estratègies impulsa el centre per fomentar la implicació de les famílies?														

Com es treballa des de la direcció per garantir una relació propera i col·laborativa amb totes les famílies?														
Com s'organitza la comunicació amb les famílies?														
Quin paper hi tenen els tutors i tutores en aquesta comunicació?														
Quin paper té l'AFA dins la vida del centre i com és la coordinació amb l'equip directiu?														
Considera que el Consell Escolar és un espai real de participació de les famílies? Per què?														
Creu que la participació formal (AFA, Consell Escolar) reflecteix la diversitat de famílies del centre?														
Quines dificultats detecta en la relació entre famílies i centre a l'ESO?														
Quins factors considera que condicionen més la participació familiar?														
Quines línies de millora considera prioritàries per reforçar aquesta relació?														

Vol afegir algun altre aspecte rellevant?														

Comentaris/Observacions generals

Objectiu: Analitzar el paper del tutor o tutora com a figura clau en la relació entre la família i el centre educatiu, aprofundint en les formes de comunicació, el grau d'implicació familiar, les dificultats detectades i les estratègies utilitzades per afavorir l'acompanyament educatiu de l'alumnat a l'ESO.

ENTREVISTA TUTOR/ES	**UNIVOCITAT**				**PERTINENÇA**				**IMPORTÀNCIA**					**OBSERVACIONS**
Preguntes	**1**	**2**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
Quin és el seu rol com a tutor/a dins del centre?														
Com entén la figura del tutor/a com a pont entre família i institut?														
Quina importància creu que té la relació amb les famílies en el procés educatiu de l'alumnat?														
De quina manera creu que aquesta relació influeix en el rendiment acadèmic?														
I en el benestar emocional i social de l'alumnat?														
Considera que una bona relació família-centre pot contribuir a prevenir conflictes o fracàs escolar? Com?														
Com s'organitza habitualment la comunicació amb les famílies al llarg del curs?														

Quins canals utilitza (reunions, correu electrònic, plataforma digital, trucades…) i en quines situacions?														
La comunicació és majoritàriament informativa o també participativa?														
Existeixen criteris comuns al centre sobre com relacionar-se amb les famílies?														
Hi ha coordinació entre tutors/es i equip directiu en aquest àmbit?														
Quin grau d'implicació detecta en les famílies del seu grup classe?														
Observa diferències segons el nivell socioeconòmic, cultural o l'etapa educativa?														
Quins factors afavoreixen o dificulten aquesta implicació?														
Quines dificultats principals troba en la relació amb les famílies?														
Quines propostes de millora plantejaria per reforçar la relació família-centre?														

Objectiu: Conèixer la percepció i experiència de les famílies sobre la relació amb l'institut a l'ESO, especialment en comunicació, participació i propostes de millora.

GRUP FOCAL FAMÍLIES	**UNIVOCITAT**				**PERTINENÇA**				**IMPORTÀNCIA**					**OBSERVACIONS**
Preguntes	**1**	**2**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
En quin curs o cursos estudien els vostres fills o filles?														
Quant temps fa que formeu part de l'institut?														
Quina funció teniu dins l'AFA?														
Què us va motivar a implicar-vos en l'AFA?														
Quin paper creieu que té l'AFA dins la comunitat educativa de l'institut?														
Quines accions o activitats impulseu des de l'AFA?														
Com és la relació entre l'AFA i l'equip directiu i docent?														
En quins espais o moments es produeix aquesta relació?														
A través de quins canals us comuniqueu habitualment amb el centre?														

Aquests canals són efectius? Per què?														
Com valoreu la coordinació entre AFA i centre?														
Quins aspectes d'aquesta relació funcionen millor? I quins caldria millorar?														
En quins moments acostumeu a tenir contacte amb el tutor/a del vostre fill/a?														
Per quins motius solen produir-se aquests contactes?														
A través de quin canal us comuniqueu amb el tutor/a del grup classe?														
Cada quant acostumeu a tenir contacte?														
Creieu que aquesta freqüència és adequada o hauria de ser diferent? Per què?														
Com valoreu la relació amb el tutor/a? Us sentiu escoltats i acompanyats?														
De quines maneres participeu, més enllà de l'AFA, en la vida del centre?														

Quines dificultats creieu que tenen les famílies per participar?														
Creieu que totes les famílies tenen les mateixes oportunitats d'implicar-se?														
Quins factors poden dificultar la participació d'algunes famílies?														
Quines accions concretes proposaríeu per millorar la relació entre famílies i institut?														
Com us agradaria que fos aquesta relació en el futur?														

Comentaris/Observacions generals

10.3. Annex 3: Validació d'experts del guió d'entrevistes

Taula A3.1. Validació d'experts segons el mètode V-Aiken - Guió entrevista Director

	UNIVOCITAT	PERTINENÇA	IMPORTÀNCIA
Podries explicar breument la seva trajectòria professional i el temps que porta exercint com a director/a del centre?	0.96	0.78	0.64
Quines són les principals funcions que desenvolupa com a director/a en relació amb la comunitat educativa?	0.93	0.81	0.72
Com definiria el model de relació família-centre que promou l'institut?	0.89	1.00	1.00
Quin pes té aquesta relació dins del Projecte Educatiu del Centre?	0.81	0.85	0.93
Des de la seva experiència, com influeix la implicació familiar en l'èxit educatiu de l'alumnat?	0.81	0.89	0.81
Quines actuacions o estratègies impulsa el centre per fomentar la implicació de les famílies?	0.78	1.00	1.00
Com es treballa des de la direcció per garantir una relació propera i col·laborativa amb totes les famílies?	0.81	0.93	0.89
Com s'organitza la comunicació amb les famílies?	0.78	1.00	1.00
Quin paper hi tenen els tutors i tutores en aquesta comunicació?	1.00	1.00	0.93
Quin paper té l'AFA dins la vida del centre i com és la coordinació amb l'equip directiu?	0.85	0.96	0.85
Considera que el Consell Escolar és un espai real de participació de les famílies? Per què?	0.70	0.85	0.93
Creu que la participació formal (AFA, Consell Escolar) reflecteix la diversitat de famílies del centre?	0.81	0.96	0.93
Quines dificultats detecta en la relació entre famílies i centre a l'ESO?	0.81	1.00	1.00
Quins factors considera que condicionen més la participació familiar?	0.78	1.00	1.00
Quines línies de millora considera prioritàries per reforçar aquesta relació?	0.93	1.00	1.00
Vol afegir algun altre aspecte rellevant?	1.00	0.93	0.81

Font: elaboració pròpia.

Taula A3.2. Validació d'experts segons el mètode V-Aiken - Guió entrevista Tutors/es

	UNIVOCITAT	PERTINENÇA	IMPORTÀNCIA
Quin és el seu rol com a tutor/a dins del centre?	0.71	0.83	0.71
Com entén la figura del tutor/a com a pont entre família i institut?	0.92	0.83	0.92
Quina importància creu que té la relació amb les famílies en el procés educatiu de l'alumnat?	0.96	0.96	0.92
De quina manera creu que aquesta relació influeix en el rendiment acadèmic?	0.92	0.92	0.88
I en el benestar emocional i social de l'alumnat?	0.83	1.00	0.96
Considera que una bona relació família-centre pot contribuir a prevenir conflictes o fracàs escolar? Com?	0.88	1.00	0.92
Com s'organitza habitualment la comunicació amb les famílies al llarg del curs?	1.00	1.00	1.00
Quins canals utilitza (reunions, correu electrònic, plataforma digital, trucades…) i en quines situacions?	0.88	0.92	0.92
La comunicació és majoritàriament informativa o també participativa?	0.75	1.00	1.00
Existeixen criteris comuns al centre sobre com relacionar-se amb les famílies?	0.79	1.00	1.00
Hi ha coordinació entre tutors/es i equip directiu en aquest àmbit?	0.88	0.96	0.88
Quin grau d'implicació detecta en les famílies del seu grup classe?	0.83	1.00	1.00
Observa diferències segons el nivell socioeconòmic, cultural o l'etapa educativa?	0.67	1.00	1.00
Quins factors afavoreixen o dificulten aquesta implicació?	0.83	0.96	0.96
Quines dificultats principals troba en la relació amb les famílies?	0.83	1.00	1.00
Quines propostes de millora plantejaria per reforçar la relació família-centre?	0.79	0.96	0.96

Font: elaboració pròpia.

Taula A3.3. Validació d'experts segons el mètode V-Aiken - Guió grup focal Famílies

	UNIVOCITAT	PERTINENÇA	IMPORTÀNCIA
En quin curs o cursos estudien els vostres fills o filles?	0.92	0.83	0.88
Quant temps fa que formeu part de l'institut?	0.83	0.79	0.88
Quina funció teniu dins l'AFA?	0.75	0.92	0.92
Què us va motivar a implicar-vos en l'AFA?	1.00	0.96	0.92
Quin paper creieu que té l'AFA dins la comunitat educativa de l'institut?	1.00	0.96	0.96
Quines accions o activitats impulseu des de l'AFA?	1.00	0.88	0.88
Com és la relació entre l'AFA i l'equip directiu i docent?	0.88	1.00	1.00
En quins espais o moments es produeix aquesta relació?	0.83	0.92	0.92
A través de quins canals us comuniqueu habitualment amb el centre?	0.92	0.96	0.96
Aquests canals són efectius? Per què?	0.88	0.88	0.88
Com valoreu la coordinació entre AFA i centre?	1.00	0.96	1.00
Quins aspectes d'aquesta relació funcionen millor? I quins caldria millorar?	0.92	0.96	0.96
En quins moments acostumeu a tenir contacte amb el tutor/a del vostre fill/a?	0.92	0.96	0.96
Per quins motius solen produir-se aquests contactes?	0.92	0.88	0.88
A través de quin canal us comuniqueu amb el tutor/a del grup classe?	0.92	0.92	0.92
Cada quant acostumeu a tenir contacte?	0.79	0.75	0.75
Creieu que aquesta freqüència és adequada o hauria de ser diferent? Per què?	0.88	0.92	0.92
Com valoreu la relació amb el tutor/a? Us sentiu escoltats i acompanyats?	0.88	1.00	1.00
De quines maneres participeu, més enllà de l'AFA, en la vida del centre?	0.92	0.92	0.92

Quines dificultats creieu que tenen les famílies per participar?	0.71	0.79	0.75
Creieu que totes les famílies tenen les mateixes oportunitats d'implicar-se?	0.75	0.88	0.83
Quins factors poden dificultar la participació d'algunes famílies?	0.88	1.00	1.00
Quines accions concretes proposaríeu per millorar la relació entre famílies i institut?	1.00	1.00	1.00
Com us agradaria que fos aquesta relació en el futur?	1.00	1.00	1.00

Font: elaboració pròpia.

A causa de l'extensió de la documentació generada durant el procés de validació d'experts, en aquest annex només es presenta la part més rellevant de la taula de validació segons el mètode V-Aiken, concretament la secció resumida i analitzada utilitzada per a la interpretació dels resultats.

La versió completa de la taula de validació, així com tots els comentaris qualitatius i documents complementaris aportats pels experts, es poden consultar al següent enllaç: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1mrMTZKF7eoWw8sz-REh_jPEpp_XOcLvzYmX_lawx3wc/edit?usp=sharing

10.4. Annex 4: Guió entrevistes final i validat

Guió A4.1. Guió final - Entrevista Director

Trajectòria professional i formació

1. Quant de temps porta exercint com a director del centre i quin és el seu recorregut professional previ?

Enfocament del centre en la relació amb les famílies

1. Com descriuria la manera com el centre entén i promou la relació amb les famílies? Quina importància hi té?
2. Queda reflectit d'alguna manera en els documents institucionals en el Projecte Educatiu de Centre o en altres documents del centre? (projecte de direcció, pla d'acció tutorial…)

Comunicació amb les famílies

1. L'equip directiu té contacte directe amb famílies?
2. Quin paper tenen els tutors i tutores en la relació i comunicació amb les famílies?
3. I Quin paper té l'orientadora del centre en la relació amb les famílies i en l'acompanyament de l'alumnat?
4. En situacions que requereixen una atenció més específica (com dificultats acadèmiques, emocionals o de conducta), qui acostuma a assumir la comunicació amb les famílies: el tutor/a o l'orientadora?
5. Quins canals o mecanismes de comunicació utilitza el centre per relacionar-se amb les famílies (reunions, plataformes digitals, entrevistes, etc.)
6. Son efectius? Com valoreu si funcionen?

Òrgans de participació formal

1. Com definiria el paper de l'AFA dins la vida del centre?
2. De quina manera es coordina l'AFA amb l'equip directiu?
3. Quin paper té el Consell Escolar com a espai de participació de les famílies en la presa de decisions del centre?
4. Considera que aquests espais de participació formal (com l'AFA o el Consell Escolar) representen adequadament la diversitat de les famílies (cultural, socioeconòmica, models familiars, etc.)? Per què?

5. Quin és aproximadament el nivell de participació de les famílies en aquests espais? Observa diferències en la participació segons el perfil de les famílies (per exemple, famílies noves al centre o amb més trajectòria)?
6. El centre dur a terme alguna acció per fomentar la participació de les famílies en la vida del centre?

Dificultats i reptes

1. Per tant, tenint en compte aixo, quines dificultats o factors condicionen la participació de les famílies i com s'intenta donar-hi resposta des del centre?

Tancament

1. Hi ha algun altre aspecte sobre la relació entre el centre i les famílies que consideri rellevant i que no hàgim comentat?

Guió A4.2. Guió final - Entrevista Tutors/es

Rol del tutor/a i importància de la relació amb les famílies

1. Quin és el seu rol com a tutor/a en relació amb les famílies del grup classe?
2. Quina importància creu que té la relació amb les famílies en l'educació de l'alumnat?

Impacte en l'alumnat (acadèmic, emocional i social)

3. De quina manera la relació amb les famílies pot influir en el rendiment acadèmic de l'alumnat? Pot posar algun exemple?
4. Com influeix la relació entre el centre i les famílies pot influir en el benestar emocional de l'alumnat i en la prevenció de conflictes o situacions de fracàs escolar?
5. Com influeix en el benestar social de l'alumnat?

Comunicació amb les famílies

6. Com s'organitza habitualment la comunicació amb les famílies i quins canals de comunicació (correu, plataforma digital, trucades) s'utilitza? Per què?
7. Com descriuria la comunicació amb les famílies: més aviat unidireccional (informativa) o bidireccional?

Organització del centre i coordinació

8. Quins criteris o protocols existeixen al centre sobre com comunicar-se i relacionar-se amb les famílies? Us coordineu equip directiu i els tutors/es?

Participació de les famílies

9. Com descriuria el tipus de participació o implicació de les famílies del seu grup classe?
10. Observa diferències en la participació de les famílies segons factors socioeconòmics o culturals?

Dificultats en relació amb les famílies

11. Quins factors creu que afavoreixen o dificulten la relació amb les famílies en el seu dia a dia com a tutor/a?

Propostes de millora

12. Quines accions o millores creu que podrien reforçar la relació entre les famílies i el centre?

Guió A4.1. Guió final - Grup Focal Famílies

Introducció

1. Em podeu explicar breument quin és el vostre càrrec dins l'AFA o altre òrgan del centre?
2. Què us va motivar a implicar-vos?

Paper de les famílies i de l'AFA (ampliat)

1. Quin paper intenteu que té l'AFA dins la comunitat educativa?
2. Com funciona en el vostre cas?
   → Quantes famílies en formen part aproximadament?
   → Cada quant us reuniu?
   → Quin tipus d'activitats o accions impulseu o gestioneu?
3. Creieu que l'AFA representa la majoria de famílies del centre? Per què?

Comunicació amb el centre educatiu

1. Com valoreu la relació i la coordinació entre l'AFA i el centre educatiu?
2. En quins espais o moments es dona aquesta relació?
3. Quins canals utilitzeu? Funcionen bé?

Relació amb el professorat i tutories

1. Com és la vostra relació amb el tutor/a dels vostres fills/es?

- Amb quina freqüència i per quins motius us comuniqueu?
- Qui sol iniciar la comunicació?
- A través de quins canals?
- Considereu que és suficient?

Participació de les famílies

1. Creieu que les famílies participen prou en la vida del centre?
    - Quins tipus de famílies acostumen a participar més?

Dificultats i barreres

1. Quines dificultats o barreres dificulten la participació o la relació amb el centre?

Valoració i propostes de millora

1. Què funciona millor en la relació família-centre?
2. Què caldria millorar?
3. Quines propostes faríeu?
4. Com us agradaria que evolucionés aquesta relació en el futur?

10.5. Annex 5: Consentiment informat per a la participació en les entrevistes

Ciències de l'Educació
UAB Universitat Autònoma de Barcelona

FULL DE CONSENTIMENT

Títol de l'estudi: La relació entre la família i centre educatiu a l'ESO: un vincle clau per un millor èxit educatiu.

Dades de contacte de l'investigador: Mar Las Heras Casas, 23895596E, marlasheras3@gmail.com, Grau en Pedagogia, Universitat Autònoma de Barcelona.

Jo …….. amb DNI ……

Respecte a l'estudi del TFG:

- S'ha explicat el propòsit del grup de discussió i/o entrevista i la naturalesa de les preguntes.
- Accepto participar a l'entrevista i/o grup de discussió per compartir els meus coneixements, experiències i idees i també dono el meu consentiment per a què aquesta entrevista i/o grup de discussió s'enregistri.
- La meva participació és voluntària. Entenc que sóc lliure de deixar el grup de discussió o l'entrevista en qualsevol moment.
- Cap de les meves experiències o pensaments es compartirà tret que s'elimini la informació identificativa. La informació que proporcioni durant l'entrevista i/o grup de discussió s'agruparà amb respostes d'altres persones de manera que no pugui ser identificat/da.
- Accepto que l'entrevista es gravi únicament amb finalitats acadèmiques, per a la seva posterior transcripció i anàlisi dins del marc del Treball de Fi de Grau, garantint en tot moment la confidencialitat de les dades.

☐ **Sí** ☐ **No**

I per expressar aquest consentiment, el/la participant signa en data …… i lloc …… aquest full de consentiment:

Per motius de confidencialitat i extensió documental, els fulls de consentiment informat signats per les persones entrevistades no s'inclouen íntegrament en aquest document.

La documentació completa es troba disponible a continuació, amb accés restringit sota autorització prèvia: https://drive.google.com/file/d/14xG5Mt4IvNu7JW96hvNn_KyeIYhzHNBC/view?usp=sharing

10.6. Annex 6: Transcripcions de les entrevistes

Per motius d'extensió, les transcripcions completes de les entrevistes no s'inclouen íntegrament dins d'aquest document.

Totes les transcripcions completes es troben disponibles al següent enllaç: https://drive.google.com/file/d/1cYjrJaQwiFPl0LKE-O-onjB9GHiMPsCx/view?usp=sharing

10.7. Annex 7: Certificat *Eines i Recursos per realitzar el teu TFG en Educació*

UAB Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

CERTIFICAT

las Heras Casas, Mar

ha superat satisfactòriament el curs virtual:

Eines i recursos per realitzar el teu TFG en Educació [MO81030]

Durada del curs:	8:00 hores
Qualificació obtinguda:	9,88

Curs acadèmic 2025-2026

Certificat emès pel Servei de Biblioteques UAB en data 18 de març 2026